

శ్రీ ర స్తు.

రసికనికరానందనందనానోకహసదృశః

సరసకవితాచమత్కృతీగర్భితః

శ్రీరస్తు.

రసికనికరానందనందనానోకహసదృశః

సరసకవితాచమత్కృతీగర్భితః

పంచబాణవిజయోనామ

భాణప్రబంధః.

పండితపరిష్కృతః

ములుకుట్ల - రామలింగశాస్త్రిణా

శారదానిలయముద్రాభవనే

ముద్రాపితః - ప్రకటీకృతశ్చ.

మదరాసు.

౧౮౮౪ - సంవత్సరము.

ప్ర క ట న.

—(*)—

మావద్దసిద్ధముగనుండుసంస్కృతాంధ్రగ్రంథములవివరము.

కృష్ణయజుర్వేదము ప్రథమప్రపాఠకము విద్యారణ్యభాష్యసహితము-	౧౧-౦-౧
అష్టోత్తరశతోపనిషత్తులు-	౮-౦-౦
యాజుషప్రయోగచింతామణి, షోడశకర్మలు	౨-౦-౦
మహాన్యాసము	౦-౬-౦
సంస్కృతబిల్హణీయము-	౦-౨-౦
ముహూర్తదర్పణము-	౦-౪-౦
నవగ్రహపీఠిక-	౦-౩-౦
అజ్ఞానాంధకారసూర్యోదయము-	౦-౧౨-౦
ఆబ్దికమంత్రము-	౦-౨-౦
ప్రహసననాటకము, కాళిదాసకృతము-	౦-౨-౦
పంచబాణవిజయము-	౦-౪-౦
ఆంధ్రభాగవతము, శుద్ధప్రతి-	౧-౪-౦
ఋగ్వేదప్రయోగము, నారాయణభట్టకృతము-	౧-౮-౦
సవ్యాఖ్యాధ్యాత్మరామాయణముప్రతి-౧కి	౨ ౮ ౦
జాతకాలంకారము ప్రతి ౧-కి-	౦ ౬ ౦.

వైద్యగ్రంథములవివరము.

వైద్యనైఘంటికపదపారిజాతము ప్రతి ౧-కి	౪ ౮ ౦
వైద్యచింతామణి ప్రతి ౧-కి-	౮ ౦ ౦
వైద్యామృతము ప్రతి ౧-కి-	౧ ౦ ౦
చికిత్సారత్నము ప్రతి ౧-కి-	౧ ౦ ౦
నాడీనక్షత్రమాల ప్రతి ౧-కి-	౦ ౪ ౦
కాలజ్ఞానము ప్రతి ౧-కి-	౦ ౪ ౦

యీపుస్తకములున్ను యితరములగు సంస్కృతాంధ్రగ్రంథములన్నియును యీ క్రిందచేవ్రాలుచేయువారిపేర వ్రాసి సులభక్రయమునకు పొందవచ్చును. పోస్టేజిపుస్తకములనుకోరువారే అచ్చుకోవలసినది. మరియు కృష్ణాడిస్ట్రిక్టు బెజవాడగ్రామములో మేము పుస్తకములనుపుంచినాము. గనుక అచ్చట కార్యదర్శియగు మాఅన్నగారైన బ్రహ్మశ్రీ ములుకుట్ల- గంగాధరయ్యగారివద్ద సులభక్రయమునకుపొందవచ్చును.

౧౮౮౭ - సం॥ జూలై నెల ౮ - తేది.

ఇట్లు
సుజనవిధేయుడు,
బ్రహ్మ. ములుకుట్ల - రామలింగశాస్త్రిలు.

శ్రీరామాయనమః.

శ్రీ శారదాంబాయై నమః.

పంచబాణవిజయమ్.

ప॥ శ్రీమద్గోపశిశోతవాద్రిభరణంమిథ్యేతిలీలోక్తయా.
రుక్మిణ్యాభిహితోవహామిశిఖరిద్వంద్వంప్రియేమేలోకయ.
ఇత్యుక్త్వాతదురోజశైలయుగళంస్పృష్ట్వా స్వకరాభ్యాంతయా
లజ్జానమ్రముఖాబ్జయాసరభసంశ్లిష్టోహరిఃపాతునః॥

కించ॥ శ్రీవత్సోదనుసూనుసూదనభుజామధ్యస్థలీభూషణం.
జంభారాతిమణిప్రకాండశకలశ్రీగర్వసర్వంకషః-
గాఢాశ్లిష్టరమాపయోధరతటీసంక్రాంతకస్తూరికా
పంకక్షోదనిభశ్శుభాయభవతాంభోభూయతాంభూయసే

నాంద్యంతేసూత్రధారః॥సప్రశ్రయమంజలింబద్ధ్వా॥

ప॥ కలానిధికలావలత్తిమిరపఙ్క్తిముక్తాఫల
స్ఫురత్కనకదర్పణందరనిమీలదిందీవరం
దరోద్ధరణితక్రమంచటులచక్రవాకద్వయం
విశృంఖలమనోభవంవిజయతాంరతంయోషితాం

ఇతిపుష్పాంజలింవికీర్య, మారిష! ఇతస్తావదాదిష్టోస్మి. నిరంతరవినమద
మరమకుట తటఘటితమణిగణవిస్ఫురత్కిరణపుంజకింజల్కిత చరణారవింద
స్య గాంగేయ తరంగిణీతరంగపరంపరాపరివేల్లితరం గాలవాలనలయాలం
కార పారిజాతాంకురస్య కైటభకంబుకంఠీకంఠాలంకరణకుఠీకరణచాతు
రీధురీణస్య విభీషణాభిధానయాతుధాన విభూషణపుటభేదనకు ముదవనవి
కాసనావవరతవల మానవిలోకన చంద్రికానిచయనిర్భరవదనేందు మం
డలస్యడభగు పార్శ్వనిషణ్ణరమణీమణీ కటాక్షకపటస్ఫటికవలయసన
నికురంబ కరంభితకంబుకంధరస్యాఖండచండిమోద్దండకుసుమ కోదండ
భుజదండమండలీకృత కోదండమండలీ కృతనిశితశిలీముఖమండలీసంతాడిత
తరుణమిథున విరచితనిధువనకేళీ లాలితనికుంజపుంజమంజుళో ష్మాంతపసి

పంచబాణవిజయమ్.

కాపసీకాంతకదళీ వకులకంకేళి నారికేళకుటజకురువకక్రముక తిలకామలక పనసాన సరసాల సాల హింతాల తాల తమాల కృతమాల నక్తమాలపున్నాగ నాగకుంద మందారకోవిదార ప్రముఖవిటపి విటపపటలాంచలచంచలచంచరీక సంచయ సంచలితమంజుమంజరీ పుంజసంజరీజృంభదమంద మరందర సధోరణీద్విగుణీభవత్ప్రవాహ కలధౌతసరిదంతరనిరంతర విహరమాణ కలధౌతపక్షపక్షతి విక్షుతివిదళదంభోరుహముకుళ గర్భనిర్బాధోద్భవదద్భుతసౌర భభరనిర్భరమరు దర్భకభ్రమణ సుభగంభావుకాభ్యంతరాయాః ఉభయపార్శ్వదరీ దృశ్యమానాసమానసౌధకోటీతటీ ఘటితధ్వజపటపటల పటుక్రీడాప్రకటితవాతపోతనిర్ధూత జీమూతజాతవిగళితతటిల్లతావిడంబితనితంబినీ చరణారవిందచటులమంజుమంజీరశింజారవముఖరితవీధీవితానవిరాజమానాయాః మదకుంభికుంభదంభకుచకుంభసంభావనీయరంభోరూపరీరంభారంభసంభారఘుసృణహరిణమదఘనసారప్రభృతిసురభిద్రవ్యసంపాదనచటుల భుజంగపుంగవసంగతశృంగాటకోత్సంగహృదయంగమాయాః శ్రీరంగనగర్యానాయకస్యభగవతఃపంకేరుహవాసినీపరిబృఢస్య చైత్రయాత్రోత్సవసే. వాసమవేతైరుదయశిఖరిశిఖరపర్యంతదర్యంతనిర్యత్నసిర్యత్కంఠీరవాకుంఠకంఠరవాకర్ణనవిజృంభమాణభయతరళీ భవదంకస్థిత హరిణఖురశిఖాఘాతసంజాతరంధ్రరాకేందుమండలీనీరంధ్రనిరర్గళసర్గళదమృతఝరీమధురిమాధరీకరణనిపుణసూక్తిజాలైరఖిలకలావద్భిఃశలావిద్భిః॥ యదుత॥

ప, శృంగారరసభూయిష్ఠంకుసుమాయుధజీవితం,
రూపకంరసికానందజనకంరూప్యతామితి॥
కింతాదృశరూపకంస్మరణమభినీయ ॥ అస్తీహసానందం॥

ప. సంధ్యానానట్యమానత్రిపురహరజటాజూటబంభ్రమ్యమాణ
స్స్వర్గౌకస్సింధుగర్భప్రసృమరలహరీగర్వసర్వంకషోక్తిః।
శ్రీమాన్రామానుజార్యఃప్రతికథకఘటాకేసరీనిగ్వఘాటీ
క్షామీభూతస్వకీర్తిశ్శ్రితజనసకలాభీష్టసంతానశాఖీ।

కించ॥ దృప్యత్కుంభీంద్రకుంభస్థలదళనసముద్యుక్తహర్యక్షముక్త।
ప్రౌఢారావప్రణాళీపరిహసనచణైఃకంఠనాదైర్గభీరైః।

స్వైరంశాస్త్రిణియస్మిన్వ్యవహరతిగురుస్స్వర్గమాపత్రపాత
శ్శేషః పాతాళమాగాదగమదగగుహాగహ్వరంధూర్జటిశ్చ॥

అపిచ॥ మంథాద్రిక్షుబ్ధదుగ్ధార్ణవజఠరలుఠద్భంగభంగప్రదాభి
ర్మాద్యత్ప్రత్యర్థివిద్వత్పరిబృఢపరిషద్గర్వసర్వంకషాభిః।
యద్వాణీధోరణీభిః పరిహసిత పరీవాహపారంపరీకా
వ్రీడాద్గంగామృడానీవిటవికటజటాజూటమధ్యేకిమాస్తే॥

ప. నిర్ముక్తోనిగళాన్మదావళవరోమత్తోనిరాధోరణో
నీత్వాయంసభయంస్వయంసవినయంస్వాలానమాటీకతా।
శార్దూలశ్చమమాపయత్కరతలస్పర్శేనతత్తాదృశ
స్సశ్రీరంగగురూత్తమోవిజయతేయద్వంశముక్తామణిః॥

ప. బ్రహ్మర్షి భావనార్యోజయతితదనుజః పన్నగాధ్యక్షవాణీ
మల్లీవల్లీమతల్లీప్రసవసముదయప్రాయవాక్సంప్రదాయః।
ఆన్వీక్షిక్యాంప్రచండోభవుకగుణనిధిర్భాష్యకృద్భావవేదీ
వేదప్రామాణ్యరక్షాచణవిమలతరాశ్చర్య చర్యాభిరామః॥

ప. శ్రీమాన్రామానుజార్యఃఫణిపతిఫణితిప్రక్రియాచక్రవర్తీ
తర్కాతర్కిప్రవీణోయతినృపతిమతోద్ధారసంజాతకీర్తిః।
మీమాంసాసార్వభౌమోనిరుపమకవితాకల్పనాకల్పశాఖీ
విద్వద్గోష్ఠీధురీణోవ్యవహరణచణస్తత్సుతోయంవిభాతి॥

కించ॥ పాండ్యాఖండలవాహినీపరిబృఢశ్రీరాఘవార్యాగ్రణీ
స్సన్మానప్రథమావతారసరణిర్విద్వత్కవిగ్రామణీః।
శ్రీరామానుజచంపురంగధరణీధారేయసీమంతినీ
సౌందర్యస్తుతిముఖ్యసత్కృతికృతీసోయంవిజేజీయతే॥

ప. తస్యాయంసహజస్తదీయకరుణాసంప్రాప్తబోధోజ్జ్వల
స్తజ్జాయాజనకేనతత్కవితయాచైషస్వయంస్వీకృతః।
శ్రీరంగార్యకవిర్భాణలలితంశృంగార శృంగాటకం
భాణంకంచనపంచబాణ విజయారంభప్రియంభావుకం॥

సవిషసామాజికసమాజ సమ్మోదసంపాదకఃయతః

ప. ప్రభాతభాస్కరప్రభాప్రబుద్ధపంకజ

ప్రజఝరమ్మరందసన్నిభావిభాతిభారతీకవేః।
సభాచకాస్తిపండితప్రకాండమండితాంతరా
రతిప్రియప్రియంకరో రసశ్చయత్రరాజతె॥
సమంతాదవలోక్య, సోల్లాసం.

ప. పరభృతపరిపాటీత్రోటికోటీకవాటీ
పుటవిఘటనకేళీ కల్పనాకుంచికాసౌ।
నవవకులమధూళీపానమత్తాళిపాళీ
రవముఖరదిగంతః ప్రాదురాసీద్వసంతః

కించ॥ మన్మథమదగజయంతామల్లీమహిళార్తవోత్సవముహూర్తః-
మధురధునాప్రాదురభూన్మానవతీమానధూననధురీణః॥

అపిచ॥ చందనాచలకందళన్మరుదర్భకభ్రమణొచ్ఛ్రిత
స్మేరకేసరగుచ్ఛసిస్స్రితధూళికాచయధూసరాః।
మత్తకోకిలకాకలీమిళితాళిమండలఝుంక్రియా
వైఖరీముఖరీకృతాస్సుఖయంత్యమీమధువాసరాః॥

అపివ॥ ప్రత్యగ్రకేసరపరాగనవాంగరాగ
మాకందకందళగళన్మధుపానమత్తాః।
ఆరూఢమారుతసమీరితమల్లివల్లీ
డోలామిళిందమహిళామదయంతిచేతః॥

అపిచ॥ ప్రథమర్తువిభ్రమవిజృంభితశ్రియం
నవమల్లికాప్రతతికామతల్లికాం।
రసికాగ్రణీరమయతెమధువ్రతో
రసమంజరీంరసికశేఖరోయథా॥
నిరర్గళవినిర్గళన్మధురసశ్రమాంభోమిళ
త్పరాగసితకంచుకస్ఫురదుదాగగుచ్ఛస్తనీ।
సమీరనటనర్తితాప్రవిచలత్ప్రవాళాంగుళీ
తనోతిహృదయంగమంనటనమత్రవాసంతికా॥

నేపథ్యే।కించబ్రూథ-అయేభరతావతంససాధు- ప్రకృతోపయుక్తవర్ణ
నేనమాననీయోసి - అద్యఖలుత్రిభువనవిజిగీషోః పంచేషోర శేషదిగ్విజయ

మంగలదీపికా యియ వజనచకోర చంద్రికాచంద్ర రేఖాయాః కనీయసీనృ త్తవిద్యాధరీప్రథమరం గాధిరోహణ మహోత్సవేరసికజనమనాం సిరం జయంతీ గతిజితకుంజరీరసమంజరీ ॥ వయంతదవలోక నాయా మంత్రి తాస్మ ఇతి- అహమపి ప్రథమ రంగాధి రోహణ మహోత్సవమను భవామీతినిష్క్రాంతః,

ఇతిప్రస్తావనా.

తతఃప్రవిశతిరసిక శేఖరః. సానుస్మరణం.

ప॥ కింకిన్నరీకిమమరీకిమనంగనారీ
తారాను హేమలతికానుతటిల్లతాను।
నోచేదధీరనయనాజనసార్వభౌమీ
తర్హ్యైరలంతసుమతీమమభాగ్యరేఖా॥

అస్యాః కిమితివర్ణ్యతే ప్రత్యవయవరామణీయకంరమణీమణేః॥

ప. పాదౌపంకజసంపదాకదళికాప్రత్యర్థినీసక్థినీ
శ్రోణీసైకతవైరిణీకిసలయన్యక్కారధీరౌకరౌ।
వక్షోజావరకుంభికుంభసహజౌవాణీసుధాధోరణీ
వక్త్రంవారిజమిత్రముత్పలదళచ్ఛాయాముషీచక్షుషీ॥

అహోమమానుకూలోవిధిరిదానీంప్రతికూలఇవలక్ష్యతే.

తథాహి.

ప, జంఘాలంభనకుంభికుంభయుగళీదుర్వారగర్వాపహా
గ్రాహంగ్రాహమురోరుహాసపులకోద్భేదంచకోరీదృశః।
యావన్న్యస్యసుధాకరంభితమహంచుంబామిబింబాధరం
తావత్ప్రోత్తకుటీతలైఃప్రకటితంకూకూరుతంకుక్కుటైః॥

పరితోవలోక్య.ప్రభాతప్రాయైవవిభావరీ, తథాహి.

ప. నిశీథిన్యామన్యాదృశసురతధన్యాన్యువజనా
న్సదగ్రేసౌధాగ్రేసహవిహరమాణాన్యువతిభిః।
అయందర్శందర్శంస్వయమపిసముద్భూతకుతుకీ
ప్రతీచీవామాక్షీమనుభవతిరాగీహిమకరః॥

ప॥ దూతీవభ్రమరావళీధనమణిప్రాణేశ్వరాభ్యాగమం

ఝుంకారధ్వనికైతవేనకథయత్యంభోజినీసుభ్రువః॥
చంద్రాధీశవియోగ హేతురఘునాకల్హారిణీ యోషితః
కాప్యన్యోఽపితథాను కేతుకలికేవాభాతిభృంగావళీ॥
ప॥ తమీకన్యాతారాధిపతరుణపాణిగ్రహమహా
క్రియాయాంభావిన్యాంకనకచషకంసాక్షతభరం।
గృహీత్వార్కవ్యాజంకిమపికిమురక్తాంబరవతీ
దినశ్రీరుత్తస్థౌసకలహరిదామంత్రణకృతే॥
ప॥ నిర్మాయప్రథమోర్మిమాలిసలిలేనిర్మజ్జనంనిర్మలః
ప్రాచీనాచలచూడపీఠవసతిఃపద్మాటవీపేటికాం।
ఉద్ఘాట్యప్రసరన్మరందపయసాశ్రీగ్రామనామస్పృశం
సాలగ్రామగణంకరాగ్రకలితంహంసోఽభిషించత్యసౌ॥
కించ॥ పౌరస్త్యాచలమౌళిమండనమణిః పాథోజరత్నామణి
స్తారావర్త్మమురారికౌస్తుభమణిస్త్రైలోక్యభూషామణిః।
శోకవ్యాకులచక్రవాకరమణీసంతోషచింతామణి
ర్భా భాతిద్యుమణిఃపురందరహరిత్కాంతోరునాసామణిః॥
అపిచ, కాంతాపరిభవోవాదుర్విషహోమానినః కామినః.యదయం.
ప, విధాయపాదతాడనైస్సుధాద్యుతిర్నమన్ముఖీం
సరోజినీంసఖీంమనుప్రధావతీతిసత్వరం।
ఫణిస్ఫటామణిచ్ఛటామహోర్ఝరీసహోదరీం
రుషాత్విషామధీశ్వరోవహన్నివారుణద్యుతిం॥ సాంతర్హాసం
ప. బిభ్రిద్బ్రిస్మానిరంతరంస్వహృదయేసన్మార్గగామీసదా
లోకాభ్యంతరగాఢరూఢతిమిరప్రాగ్భారకుక్షింభరిః।
కాషాయాంబరభాక్కరాంచలలసత్కాష్ఠోత్కరఃపుష్పిణీం
హంసస్స్నాంతమంగరాగభరితోహాపద్మినీమంచతి॥
పూర్వోర్వీధరగంధసింధురశిరస్సిందూరరేఖావియ
ల్లక్ష్మీపక్ష్మలలోచనాకుచతటీకాశ్మీరపత్రావళీ।
జంభారాతిదిశావిశాలనయనాకల్హారహారావళీ
సీహారేతకదీధితిద్యుతిఝరీనవ్యాజరీజృంభతే॥

అహో ప్రాభాకరాణాం కరాణాం ప్రమదాకల్పకల్పా ప్రాగల్భీ.

ప॥ కహ్లారంతి కచాంతరే కిసలయస్తోమంతి కర్ణాంతరే
సిందూరంతి చ నీలనీరజదృశాం సీమంతసీమాంతరే।
కాశ్మీరంతి కుచాంతరే కురవకంత్యేతే కరాబ్జాంతరే
యావంతి ప్రపదాంతరే కమలినీజానేత్విషామంకురాః॥

అపిచ. విగళితనాకలోకతటినీలహరీవిహార
తరళకలధౌతధౌతగరుదర్భకపక్షకణాః।
రవిరథవాజిరాజిఖురచూర్ణితపూర్వగిరి
ప్రసృమరధాతుధూళినికరావిలసంతికరాః॥

అన్యతోవలోక్య. పచేళిమమధ్యమమలోచనయోర్భాగధేయం. యథా.

ప. వా మోహాస్తైవహంత్యో గళదలకభరం నిష్పతత్పుష్పజాలం
సవ్యే హస్తే గళంతీం ఘనజఘనతటాన్మేఖలాం ధారయంత్యః।
గుంజన్మంజీరసింజాముఖరితకకుభో నిర్గళన్నీవిబంధాః
పర్యంకాగారగర్భాన్మదగజగమనా నిస్సరంతి ప్రతోళ్యాం॥

అన్యతో దృష్ట్వా

ప॥ రతశ్రమవిజృంభితశ్వసితధోరణీనానట
త్పయోధరశిరస్తటీభ్రమదుదారహారావళీ।
ఝణంఝణితనూపురా ఘననితంబబింబస్థలీ
ఘులంఘులితమేఖలా బహిరుపైతి శాతోదరీ॥

పదాంతరంగత్వా, స్పర్శసుఖమభినీయ.

ప॥ రత్యంతశ్రమతాంతహర్మ్యనివసత్కాంతాస్తనత్మాధర
ప్రాంతన్యస్తశిరశ్శయాళుతరుణస్తోమం సముద్బోధయన్।
ఉన్మీలత్కమలాటవీపరిమళత్వాగ్భరసంభావితః
పాటీరాద్రితటీకుటీరకుహరాదాటీకతే మారుతః॥

కించ. పుంభావాంతనితాంతతాంతవనితాకాంతస్తనాంతస్థలీ
వాంతస్వేదపయఃప్రవాహకణికాసంతానపాటచ్చరాః।
కుంభీడింభకుటుంబినీకుచతటీపాటీరపంకస్పృశో
మందమందమమీ సమీరపృథుకాస్సంచారమాతన్వతే॥

అపిచ॥ మాకందోదగ్రశాఖాపటలవలయితోత్ఫుల్లమల్లీమతల్లీ
పాళీధూళీప్రణాళీపరిమళితదివాచక్రవాళాంతరాళః।
నాళీకాళీసుధాళీకణగణశిశిరశ్శంబరారాతిదంతీ
వాసంతీకుంజపుంజప్రహితగమనస్స్పందతేగంధవాహః॥

వేశవాటప్రవేశమహోత్సవకుతూహలీకతిచిత్పదానిగత్వా, పురో
వలోక్య.

ప॥ చంచత్కాంచనకేతనాంబరశిఖాంకూరన్మరుత్కందళీ
ధూతస్యందనపందనాగతసురీసమ్మర్దజాతశ్రమః॥
స్ఫారామోదభరాభిరానుసుమనోదామాంచితాభ్యంతర
స్తుంగోజంగమజాతరూపశిఖరిప్రాయోరథోరాజతే॥

సమీపముపసృత్య, పునర్నిరీక్ష్య.

ప॥ అగ్రేగ్రంథిలమానితంబవలయవ్యాలంబిరోలంబికా
దేశ్యంకైశ్యముదారమల్లికమనాక్చానందధానేఘనం।
దృశ్యేతేధృతధౌతసూక్ష్మవసనేవారాంగనేస్యందనే
పశ్యైతేసురలోకవారవనితేరంగేశసేవాగతే॥

ఇమేకిలమదన శేఖరవిలాసశేఖరాభ్యాంకళత్రీకృతేకనకలేఖాక
స్తూరికే.

ప॥ సాఫల్యంనయతావిశేనసుకృతంజన్మాయుతోపార్జితమ్
హస్తాగ్రేణహఠాదుదస్తమబలాహస్తాంతరాశ్లేపతత్।
మల్లీనామకదంబకంవికసితప్రత్యగ్రపంకేరుహ
క్రోడక్రీడనలోలహంసధిషణామంకూరయన్నంచతి॥

రథోపకంఠేతిష్ఠన్నకుంఠభక్తిసోత్కంఠముత్కంఠమాలోకయ
న్నభిష్టౌతి॥ తథాహి॥

ప॥ పూర్వాధారకృతంసుపర్వమకుటప్రౌఢారుణాశ్మచ్ఛటా
గాఢావిర్భవదంశుమండలసమాలీఢాఘ్రిపంకేరుహం।
సోఢారంవినతాపరాధవితతేర్ధ్యాధాత్మనోమేమనో
వోఢారంజరఠేజగంతిదనుజత్రోఢారమాధౌకతే॥

కించ, రంగాలంకరణందయాధికరణంలోకత్రయీకారణం.

మాణిక్యాభరణం విపన్నశరణం సేవానతోత్తారణం।
లక్ష్మీసాదరణం సరోజచరణం వేదండదక్షోచణం
వందేభవ్యగుణం మహామహదహం సాహంక్రియోత్సారణమ్॥

పార్శ్వమవలోక్య కథమస్మత్ప్రియసఖశ్చంద్రముఖ ఇత ఏవాభివర్తతే స మీపముపసృత్య-సానందం-సఖే చంద్రముఖ ఏతావంతమనేహసం క్వగతోఽసి కింబ్రవీషి- సకలమపి కౌతుకపదమాలోకితుం భవంతం మార్గమాణేన తత ఇతః పర్యటతాదిష్ట్యా దృష్టో భవానితి‹‹ఏకస్స్వాదు న భుంజీత››ఇతి న్యాయాత్స్వసార్థలాభవతా భవతా సాంప్రతం సమ్యగనుష్ఠితో భవతి-పురోఽవలోక్య కిం వదసి- స్యందనమందగమనేకమపి హేతుముదీరయామి.

ప॥ విశ్వంచ విశ్వం జఠరే భరంతం విశ్వంభరం తం దధదుత్తమాంగే।
విశ్వంభరాభ్యంతరమగ్నచక్రో రథోత్తమశ్చంచలతి మందమందం॥

ఇతి. మమ త్వేవం ప్రతిభాతి.

ప॥ కాంచనకాంచనశైలీం శైలీం కుచతః పరం వహంతీనాం।
వారవధూనాం వహనాత్స్యందనమభ్యేతి మందమందగతిః॥

పరితోఽవలోక్య.

ప. చిత్రోష్ణీషవిలంబిచంపకసరావీటీవిరాజన్ముఖాః
కౌసుంభద్విపటీవిరాజితకటీనిక్షిప్తకౌక్షేయకాః।
కస్తూరీతిలకాభిరామనిటలా మల్లీమతల్లీసరః
శ్రేణీవేల్లితవక్షసస్తత ఇతస్స్పందంతి శృంగారిణః॥

అన్యతోఽవలోక్య,

ప- అంసాలంబితభస్త్రికాంతరగళత్కాశ్మీరధారామిళ
త్సంవ్యానాంతరలక్ష్యమాణమబలావక్షోజకుంభద్వయం।
దర్శం దర్శముదారమోదభరితో రోమాంచపారంపరీ
నీరంధ్రీకృతిరేతి కశ్చన పురశ్శృంగారిణామగ్రణీః॥

సహర్షం. ప- పుత్రీమిత్రకళత్రపుత్రజననీహస్తాంచలాలంబిత-
స్కంధాగ్రద్విపటీకటీకరపుటీకక్షాగళచ్ఛాటికాః-
సత్రాసం సకలాసు దిక్షు నయనే వ్యాపారయంతో ముదా
యాతాయాతవిధావిధాననిరతాః పల్లీజనా యాంత్యమీ॥

కించ, భస్త్రీయంత్రవికీర్యమాణసలిలైశ్శృంగారిభిః శ్రైరిత

గోవిందేతిముహుర్ముహుర్విరచితోద్ఘోషావృషాగోహిణః।
కుర్వంతశ్చలచర్మకోణనిహతంనిస్సాణజాతంజవా
దేతేమోదవశంవదావిదధతే సంచారముచ్ఛృంఖలం॥

అన్యతోవలోక్య॥సకౌతుకోల్లాసం-

ప- వక్రాగ్రాలోలఘంటాజినమకుటధరోద్ధాతవిస్తీర్ణపుండ్రో
జానుగ్రీవావలగ్నస్తలనమనపటుర్భగ్నభుగ్నాపరాంగః।
హస్తాంచద్దారుఖండద్వితయఘటఘటాత్కారవాచాటితాశః
కోణంగీదీనదృష్టిః ప్రకటితదశనోభీషణోనానటీతి॥

కించిదంతరంపరిక్రమ్య-

ప॥ జీవితాంకైశ్చిదపరైర్వ్యసనైర్వారితాతపాః।
అంగప్రదక్షిణకృతః కేపిభాంతితనూభృతః॥

సాశ్చర్యం॥

ప- వారాంగనాసద్మనిహంసతూలికా
పర్యంకవర్యేసుమనోఘనేస్థితే।
వీధీపదేలోష్టవితానదంతురే
దౌర్భాగ్యతస్సంప్రతిసంలుఠంత్యమీ॥
ఇదానీంపరిణతామమలోచనయోర్భాగ్యపరంపరా॥

యతః ప- హస్తాలోలసువర్ణకంకణగణంవిస్తారికస్తూరికా
బిందూల్లాసిముఖేందుకుందకలికాసంతానదంతావళీ।
అద్రాక్షంసరసోక్తిగుంభతులితద్రాక్షంసదృక్షామర
స్త్రైణంకామకలాకలాపకుశలంకర్ణాటకాంతాకులం॥

అన్యతోవలోక్య-

ప- స్వర్ణాధఃకరణప్రవీణసుషమాస్వర్ణాధనీలావళీ
వర్ణాహంకరణాపహారికబరీవర్ణాళికీర్ణాళికా।
పూర్ణాకారీజనమ్యా మండనమణేఃపూర్ణాబ్జబింబాననా
కర్ణాలంఘ్యదృగభ్యుపైతిశనకైః కర్ణాటసీమంతినీ॥

అగ్రతోనిరీక్ష్య-

ప. రాకోదిత్వరశర్వరీసహచరశ్రీచౌర్యచర్యావిధా

ధారేయాసనమండలంథళథళత్కారంస్ఫురత్కుండలం
శంపాచాకచకీకచాకచికలాచాతుర్యధుర్యప్రభం
చేతశ్చోరయతేచకోరనయనారత్నాంకటాక్షాంచలైః॥
విషమవిశిఖక్రీడాక్రీడావనీభవత్కాంచన
ప్రకృతిమహారంభారంభాపహాసనచణోరుకా।
అభినవసుధాసారాసారావలోకనవైఖరీ
మదయతిమనోమాధ్వీమాధ్వీవసాధుమధువ్రతం॥

కించ- గాఢబద్ధతపనీయకంచుళీగూఢతుంగకుచకుంభభాసురా
ప్రాంజలిప్రసృతపాదపల్లవావందతేసపదిమధ్వసుందరీ॥

పరితోవలోక్య॥ ప॥ టంకచ్ఛన్నసువర్ణవర్ణవపుషాంలావణ్యలక్ష్మీవుషాం
వక్త్రాడంబరవంచితాబ్జజనుషాంవాచాలభూషాజుషాం।
భ్రూవల్లీజితపుష్పబాణధనుషాంపద్మోల్లసచ్చక్షుషా
మాసాంఘూర్జరయోషితాంపరిషదాక్రీతంమనోమామకం॥

కించ- పాదాంభోజఘనాంగుళీయ్యకఝుణత్కారారవాకర్ణన
ప్రత్యావృత్తముఖైఃప్రమోదభరితైరాలోకితాకామిభిః।
ఏషాసూక్ష్మకుసుంభపాటలపటీభాషావిశేషార్భటీ
నిష్ణాతానుగతాగతాగతరతాదేదీప్యతేఘూర్జరీ॥

సఖిచంద్రముఖి సర్వంనారీమయం జగదిత్యేవవక్తవ్యం - విష్ణుమయ మిత్యుక్తిర్నయుక్తేతి- యదయంరథమాత్రేవవిలోక్యతే- నార్యస్తు సర్వత్ర సమీక్ష్యంతే-కింబ్రవీషి- భవానివనిరూపకః కశ్చిదపిజగతినాస్తీతి- రథోత్సవోయంవేశవాటప్రవేశమహోత్సవస్యాంతరాయ ఇతి- ఝడితికతిచిత్పదానిగత్వా- పురోవలోక్య-

ప॥ గవాక్షరంధ్రనిస్సృతత్సౌరంధ్రికావలోకన
ద్విరుక్తనీలనీరజస్రక్లృప్తతోరణావళీ।
క్షమావధూలలాటికాసదాచరద్వధూటికా
సమస్తవస్తుపేటికాచకాస్తివేశవాటికా॥

యత్రహి

ప- ప్రతిప్రాసాదాగ్రస్థలవిలసితోదారబలభి

హృదయా మలయవతీమందిర దక్షిణావసథమధివసంతీతి. పునఃకింవదసి న కేవల మి యమేతా దృశ్యో బహ్వ్యోప్య త్ర సంతీతి. అన్యాచకాచన వార నారీ పరీ రం భణ ప్రవ ణేనర మణేన అయిప్రేయసిస్వచ్ఛంమభిసర బహూనివిత్తాని సంపాద్యమహ్యం దేహితతస్తవ యువనివహాశ్లేషలాభో, మమచవారవధూ సంభోగోత్సవలాభో, భవేదిత్యనుజ్ఞాతాభిసరణసాంమ్రాజ్యప్రాప్తికు తూహలిన్యామయాసాయం ప్రాతరపి విహితానిశ్వశురవందనాని, వాంఛితఫలవితరణహరిచందనానీతి, మన్వతీ తథాఽన్వతీ మధురాపురాదాగత్య మత్తకోకిలాసదనోత్తర భవనేవసతి. అపరాపికాచనసపత్నీ విహితదుర్వారసర్వౌషధవిశేషగర్విష్ఠాతౌద నాదన జనితోన్మాదస్యనాథస్యా నాదరణమసహ మానాసకలా భీష్టవిశ్రాణధారెయోయావననామధేయః కల్పవృక్షామమాస్తీతిస్థైర్య మవలంబమానా భవనాన్నిర్గత్యకామసంజీవనీతినామధారిణీవిభ్రమవతీ సదనాభిముఖగేహమధ్యాస్తఇతి. తాసామమీవృత్తాంతా భవత్యాః కథంజ్ఞాతాః. కింబ్రవీషి మదజ్ఞాతఃకశ్చిదపి వృత్తాంతోనాస్తితాసామితి. అనేనాసాంభవత్యాంవిస్రంభోభూయానితిపృచ్ఛామి. కింబ్రవీషి, అద్యకిలవిలాసశేఖరోమన్మందిరద్వారపర్యంతే మదాగమనం ప్రతిపాలయన్నాస్తే, తత్త్వరయామయాగంతవ్యం. మయిదయానిధేయు తాంత్వమేతి. అయిమహాతోభాషణస్యకీయానయంజనః. తత్ప్రభవతో భగవతోమదన దేవస్య దయయావిజయస్వేతి. సాధయామీతి కతిచిత్పదానిగత్వా, మదనమంజరీసదనంప్రవిశ్య, స్వగతం. అనవరతమన్మథారాధననిరతయామహతీసంపత్తిరనుభూయతేయతః

ప. శేతేసంప్రతిహంసతూలశయనేశాతోదరీతత్పరే
ధత్తేరత్నకరండమండితకరాసంవేష్ట్యవీటీంసఖీ।
అన్యాచోద్ధృతతాళవృంతవలయాసంవీజయంత్యాదరా
త్తస్యాఃకాచనతంతనీతిశనకైఃపాదాజ్జసంవాహనం॥

కించిదంతరముపసృత్య. అసితరతరుణీజనానుకరణీయ మస్యావిటజనవిషయోపచారచాతుర్యంయతః.

ప. సద్యఃకల్పితశంబరప్రతిభటక్రీడార్భటీనిర్భర

ప్రాదుర్భూతతతశ్రమోద్గమసమావేశార్తితాంతాకృతిః।
అద్యశ్రాంతినివారణాయశయితాప్యాయాంతమాలోక్యమా
ముత్తస్థౌఝడితిస్ఫుటీకృతరవాకల్పావళీతల్పతః॥

కించ-అన్యోన్యాకలితాంగుళీకిసలయోద్వేల్లద్భుజావల్లరీ
ప్రేంఖోళన్మణికంకణోత్కరఝణత్కారారవాలంకృతం।
జృంభారంభవికస్వరస్వరపరీరంభప్రియంభావుకం
తన్వంగీతనుతేంగభంగమధురానిద్రాలవాంగీకృతం॥

సమీపముపసృత్య

ప. స్ఫుటీచక్రేవీటీరసఘుసృణపాటీరభరితా
పటీచేటీనీతాసురతపటిమానంసుతనుతే
భుజామూలంనానానఖపదయుతంమన్మథకలా
కలాపేపాండిత్యంప్రకటయతికస్యాపికృతినః॥

ఝడితిలజ్జావతిముఖరిత కంకణనికరేణకరేణగృహీతేనచెలాంచతేనపయో ధరమండలీమాచ్ఛాద్యకింవదసి, ఆస్తాంతావదిదానీంతవవర్ణనపటీయస్త్వా,స ఖీవినిహితేఫలకే,భావేనాస్తామితి. అయిసుబ్రాహ్మణి, త్వయాపిపురస్థితేఫ లకేస్థీయతాం. కింబ్రవీషి. అత్రనకుత్రాపిసుబ్రాహ్మణీలక్ష్యతె. అహంతు వంశపారంపరేణ అస్యామేవవేశవాటికాయాంస్థితాయానవమల్లికాయా దుహితుఃపల్లవికాయాస్తనయాకాంచనమాలాయాఃకనీయసీ. అయిమృషా వాదిని! తవకంఠరవాకర్ణనేనప్రాప్తనః కోపివృత్తాంతః శ్రుతిపదవీ మదవీ యసీమాకలయతి. అహం కిలపురాశార్ఙ్గపాణిసేవార్థం కుంభకోణాభిధా నాంరాజధానీ మాసాద్యతత్రత్యవారసుందరీ పరీరంభధన్యంమన్యః కతిప యదివసానత్రాతిష్ఠం, తత్రాంత రేపురందర హరిదిందీవర లోచనావదన సిందూరబిందు సందేహసందాయిని ప్రథమవసుంధరాధర శిఖరప్రరూఢ బంధూక తరుణస్తబక బాంధవేదినలక్ష్మీయాయ జూకపక్ష్మలాక్షీవణీమ ణిమయకురీరశంకా కరేవియదకూపారపార విద్రుమవితానవిశయవిధా నవిశారదే, గగనలక్ష్మీలలనాకేశపాశచంపకగర్భకసగర్భే, తిమిరపాళీవే తాళీస ముచ్చాటనమాంత్రికే, కుముదవనమునిగణప్రాణాయామోపదేశ దేశికే, చక్రవాకమిథునజీవనౌషధే, కమలినీప్రాణనాథే, భగవతభాను

హృదయా మలయవతీమందిర దక్షిణావసథమధివసంతీతి • పునఃకింవదసి న కేవల మి యమేతా దృశ్యో బహ్వ్యో త్ర సంతీతి • అన్యాచకాచన వార నారీ పరీ రం భణ ప్రివ ణేనర మణేన అయిప్రేయసిస్వచ్ఛంమభిసర బహూనివిత్తాని సంపాద్యమహ్యం దేహితతస్త వయువనివహాశ్లేషలాభో, మమచవారవధూ సంభోగోత్సవలాభో, భవేదిత్యనుజ్ఞాతాభిసరణసాంమ్రాజ్యప్రాప్తికు తూహలిన్యామయాసాయం ప్రాతరపి విహితానిశ్వశురవందనాని, వాంఛితఫలవితరణహరిచందనానీతి, మన్వతీ తథాసన్వతీ మథురాపురాదాగత్య మత్తకోకిలాసదనోత్తర భవనేవసతి. అపరాపికాచనసపత్నీ విహితదుర్వారసర్వాపథవిశేషగర్హితావాద నాదన జనితోన్మాదస్యనాథస్యా నాదరణమసహ మానాసకలా భీష్టవిశ్రాణనధారేయోయావననామధేయః కల్పవృక్షోమమాస్తీతిధైర్య మవలంబమానా భవనాన్నిర్గత్యకామసంజీవనీతినామధారిణీవిభ్రమవతీ సదనాభిముఖగేహమధ్యాస్తఇతి. తాసామమీవృత్తాంతా భవత్యాకథంజ్ఞాతాః. కింబ్రవీషి మదజ్ఞాతఃకశ్చిదపి వృత్తాంతోనాస్తితాసామితి. అనేనాసాంభవత్యాంవిస్రంభోభూయానితిపృచ్ఛామి. కింబ్రవీషి, అద్యకేలివిలాసశేఖరోమన్మందిరద్వారపర్యంతే మదాగమనం ప్రతిపాల యన్నాస్తే,తత్త్వరయామయాగంతవ్యం. మయిదయానిధీయ తాంత్వమేతి. అయిమహాతోభాషణస్యకీయానయంజనః. తత్రభవతో భగవతోమదన దేవస్య దయయావిజయస్వేతి. సాధయామీతి కతిచిత్పదానిగత్వా, మదనమంజరీసదనంప్రవిశ్య, స్వగతం. అనవరతమన్మథారాధననిరతయామహతీసంపత్తిరనుభూయతేయతః

ప. శేతేసంప్రతిహంసతూలశయనేశాతోదరీతత్కరే
ధత్తేరత్నకరండమండితకరాసంవేష్ట్యవీటీంసఖీ।
అన్యాచోద్ధృతతాళవృంతవలయాసంవీజయంత్యాదరా
త్తస్యాఃకాచనతంతనీతిశనకైఃపాదాబ్జసంవాహనం॥

కించిదంతరముపసృత్య. అసితరతరుణిజనానుకరణీయ మస్యావిటజన విషయోపచారచాతుర్యంయతః.

ప. సద్యఃకల్పితశంబరప్రతిభటక్రీడార్భటీనిర్భర

ప్రాదుర్భూతతత్రశ్రమోద్గమసనూవేశాత్తితాంతాకృతిః।
అద్యశ్రాంతినివారణాయశయితాప్యాయాంతమాలోక్యమా
ముత్తస్థౌఝుడితిస్ఫుటీకృతరవాకల్పావళీకల్పితః॥

కించ-అన్యోన్యాకలితాంగుళీకిసలయోద్వేల్లద్భుజావల్లరీ
ప్రేంఖోళన్మణికంకణోత్కరఝణత్కారారవాలంకృతం।
జృంభారంభవికస్వరస్వరపరీరంభప్రియంభావుకం
తన్వంగీతనుతేంగభంగమధువానిద్రాలవాంగీకృతం॥

సమీపముపసృత్య

ప. స్ఫుటీచక్రేవీటీరసఘుసృణపాటీరభరితా
పటీచేటీనీతాసురతపటిమానంసుతనుతే
భుజామూలంనానానఖపదయుతంమన్మథకలా
కలాపేపాండిత్యంప్రకటయతికస్యాపికృతినః॥

ఝుడితిలజ్జావతిముఖరితకంకణనికరేణకరేణగృహీతేనచేలాంచతేనపయో
ధరమండలీమాచ్ఛాద్యకింవదసి, ఆస్తాంతావదిదానీంతవవర్ణనపటీయస్త్వా,స
ఖీవినిహితేఫలకే,భావేనాస్తామితి. అయిసుబ్రాహ్మణి, త్వయాపిపురస్థితేఫ
లకేస్థీయతాం. కింబ్రవీషి. అత్రనఖత్వాపిసుబ్రాహ్మణీలక్ష్యతే. అహంతు
వంశపారంపరేణ అస్యామేవవేశవాటికాయాంస్థితాయానవమల్లికాయా
దుహితుఃపల్లవికాయాస్తనయాకాంచనమాలాయాఃకనీయసీ. అయిమృషా
వాదిని! తవకంఠరవాకర్ణనేనప్రాక్తనః కోపివృత్తాంతఃశ్రుతిపదవీమదవీ
యసీమాకలయతి. అహంకిలపురాశార్ఙ్గపాణిసేవార్థంకుంభకోణాభిధా
నాంరాజధానీమాసాద్యతత్రత్యవారసుందరీపరీరంభధన్యంమన్యఃకతిప
యదివసానత్రాతిష్ఠం, తత్రాంతరేపురందరహరిదిందీవరలోచనావదన
సిందూరబిందుసందేహసందాయినిప్రథమవసుంధరాధరశిఖరప్రగూఢ
బంధూకతరుణస్తబకబాంధవేదినలక్ష్మీయాయజూకపత్నీలాక్షీవణీవ
ణిమయకురీరశంకాకరేవియదకూపారపారవిద్రుమవితానవిశయవిధా
నవిశారదే, గగనలక్ష్మీలలనాకేశపాశచంపకగర్భకసగర్భే, తిమిరపాళీవే
తాళీసముచ్చాటనమాంత్రికే, కుముదవనమునిగణప్రాణాయామోపదేశ
దేశికే, చక్రవాకమిథునజీవనౌషధే, కమలినీప్రాణనాథే, భగవతిభాను

మతిగనే చ్ద్రనీల సౌధశిఖరగ మధిరోహతినానాదిగంతరాళా గతపివిధవి లాసినీకు చకలశయాదృచ్ఛికదృఢాశ్లేషధన్యంమన్యరసిక మూర్ధన్యనికరనై రంతర్యేభగవంతంచక్రరథమధిరూఢవంతంశార్ఙ్గపాణిం।పణమ్యతతఇతశ్శ్వ శ్రూపిశాచికయా సహాగతయాత్వ యాసాకూతమాలోకితః, శార్ఙ్గపాణి సేవాసద్యఏవఫలితేతిమనసినిశ్చిత్యతత్ర త్యేన కేనచిద్విలాసినా ప్రదర్శితంత్వ ద్భవన మభ్యేత్యమహా పాథ్యాయశ్రియామామిమా మత్రశయితుంమ మస్థలందాతవ్యమితిమయాపృష్టేన తపభర్త్రా దేహళ్యాంసుఖంసేష్వే తికథిత స్తథాకరవంతతశ్చనిమిషం కల్పకల్పం మన్వానం మిథ్యానిద్రా మా తన్వానమంత రాయ మంతరాతవపరీరంభ మహోత్సవసామ్రాజ్యం లభిష్యతే వానవేతిచింతానలదందహ్యమానం భవతీమేవధ్యాయంతంమో ముహ్యమానంమాం భర్తృదర్శ నాదేవక్షీరోదనాదిభోజయిత్వా, ఏలా లవంగమరిచి జాతిపరిమిళితైః క్రముకశకలైః కర్పూరమిళితైస్సాకంతా వకీనకర కమలాంగుళీదళవేష్టనభోగ్యభాగ్యానిధవళ తాంబూలీదళానిప్ర దాయ, దేహళ్యాం సుఖమాస్వభర్తృవేతాళం స్వాపయ్యశీఘ్రమేవాగ చ్ఛామీత్యుక్తః, యదాయదాగమిష్యతి భవతీతిత్వదాగమనంప్రతిపాలయ న్కల్పకోటిసహస్రకల్పామేకామేవఘటికామవసం, తత్రాంతరే॥

ప. గేహాదేత్యనిపాత్యమాంరసవశాదూరుద్వయారోహిణీ
గాఢోత్కంఠమకుంఠకంఠవలయోన్నీలత్కపోతారవం।
ఆయన్మధ్యలతస్తనౌన్నతపృథుశ్రోణీభరంనానట
త్తాటంకంభవతీముదాయతతనోత్తత్కేనవిస్మార్యతే॥

సలజ్జంకింబ్రవీషి. వివిధవారవిలాసినీ రసికస్యతవచేతసీ వృత్తాం తోయం వర్తతేవానవేతిపరీక్షితు మేవమభిహితమితి. వారవధూసిధు వనాపేక్షయాకులవధూసిధు వనంజ్యాయ ఇత్యాస్మాకీన సైద్ధాంతికఃపం థాః- తథాహి.

ప. అఘనోత్కంఠాఘటితైరనశేషవిటోపగూహనాసులభైః॥
అప్రేమరసారంభైరలమలమకులాంగనాపరీరంభైః॥

కింబ్రవీషి. అహోరసికశేఖర భవంతమంతరేణ జగతికోవాకరతల బద రాయమాణరతిర మణరాద్ధాంతరహస్యః. అచిరమేవమయాభ

స్త్రాసమస్తాసంగీతవిద్యాభవతఃకర్ణపథాధ్వనీకృత్య సఫలీకర్తవ్యేతిఇదానీం రసమంజరీ ప్రథమరంగాధిరోహణ మహోత్సవ సంభావనాయమయా గంతవ్యం అన్యథాసమాగత్యతత్రైవకరోమి సాధయామీతి పదాంతరంగత్వాపురోవలోక్య॥

ప. మందంమందమమందవిహ్వలతనుర్నిర్గత్య కేళీగృహా
ద్దాళీదత్తకరావలంబనవతీబాలాతపాకాంక్షిణీ।
బాలాకాచనరమ్యహర్మ్యవలభీసోపానపారంపరీ
మున్మీలచ్చరణాంగుళీయకఝుణత్కారంసమారోహస॥

ఇయంకిల కలావత్యాదుహితాలీలావతీ॥

ప. మహీభూషాభాషాజితమధురవేషావిలసిత
స్మరోన్మేషాతోషావరిబృఢమనీషావహాముఖీ
కనత్తోషావేషాసుదయదఖిలాషాస్వధథతీ
హరత్యేషారోషారతితులితవేషామమమనః॥

సమీపముపసృత్య,

ప. నవనఖపదరేఖాకాండబాహాంతరాళం
దరవిగళితనీవీన్యస్తహస్తారవిందం।
మృదితరతనచేలంస్రస్తధమ్మిల్లమాలం
కథయతితవగాత్రంకస్యభాగ్యోన్నతత్వం॥

కింబ్రవీషి, కింనజానీషేభవత్ప్రియసుహృదంకందర్పశేఖరమితి

సఖేకందర్పశేఖర! ధన్యతమోసియతఃరంభాపరీరంభాలంభావసంభావకరరంభోరూసంభోగసంభూతానందసంభృతాభ్యంతరసంభావితో నిమిషమివకాలమశేషంక్షిపసి॥ పునర్నిర్వర్ణ్య॥

ప. ప్రాలేయద్యుతిఖండమండనమణేఃకోదండలీలాంకుచౌ
కుర్వాతేపురుతేసుధాబ్ధిదుహితుర్గేహాపమామాననం।
గీరాహారధియంకరోతిమరుతామాద్యావతారశ్రియం
దైత్యారేఃపురుతోద్భృశౌమణిరుచింకుర్వంతిజిష్ణోఃకచాః॥

కించ, చరీకర్తిగిరివాదరవరపరాభూతిరచనాం
భరీభర్తిస్వర్ణప్రతతితులనాంబాహుయుగళీ।

దరీధర్త్రిశ్రోణీవిపులపులినాభాంతనురియం
వరీవర్తిప్రాయస్తవతరుణిపారేకపగిరాం॥
అపిచ. మృగమదతిలకకళంకం తోషితయువలోకలోచనచకోరం
స్మితచంద్రికమేతదయే మదయతి వదనేందుమండలం చేతః॥

కింబ్రవీషి. కిమనంగలేఖా తంతన్యమానానన్యసామాన్యానంగధన్యంమ
న్యస్యరసికజనమూర్ధన్యస్య భవతోత్రధూర్తవచనరచనాచాతురీతికలభాషి
ణీమైవంభాషిష్ఠాః- అథవా కులక్రమాగతవిద్యాఖలుభవత్యాశ్చాటువచన
పరిపాటీ-సఖిసీమంతినీసీమంతముక్తామణేత్వచ్చరణారవిందపుష్పంధయమ
పిదాసజనమేనంకోపభాజనంకరోషి.-ప్రసీదప్రణయరసతరంగైశ్శీతలైర
పాంగైరభిషించ, సాధయామీతి, పదాంతరంగత్వా, పార్శ్వతోవలోక్య.

ప. నిద్రాభంగనిమీలితార్ధనయనః కర్షంశ్చకోరేక్షణా
వక్షోజాక్తనిశావలేపకపిశంయజ్ఞోపవీతంనఖైః
అంగైరంగజసంగరాలసతరైర్భావంగమైస్సంగత
శ్శృంగారీనవయోభిరంచతిసమంశృంగాటకోపాంతికం॥

అయంఖలునీలకంఠశాస్త్రిణః పుత్రోగణేశ్వరశాస్త్రీనామవిపశ్చి
త్ః - సమీపముపసృత్య - సఖేగణేశ్వరశాస్త్రిన్భవత్పితాసంపాదితంకో
శజాతంబహుళమస్తీత్యశ్రౌషం, తదిదానీంకింకృతం-కింబ్రవీషి, మత్కుణ
విహారభూమిభిః కేళీగృహాంగణ సిరోధభిశ్శిథిలీభవద్భిస్తాలపత్రైః కిమస్తీతి
తానిశోత్రియవేతాలేభ్యోవిక్రీయభూరిధన మాదాయకమలావత్యాదు
హితుఃకనకమంజర్యాశ్శ్వతే కనకకర్ణపత్రే కరవమితి, తర్హిసాధుకృ
తం - కదాచనపవనోదరంభరిపరి బృఢసూక్తిశుక్తిమాక్తికనికరైః కణాచ
రభారతీకలుషకల్లోలినీకతకక్షోదసందోహైర పురుషేయ భాషాయోషా
భూషావిశేషాయమాణైర్జైమినీఫణితి కలశకల్లోలినీవల్లభ కల్లోలజాలైః
శావ్యనవ్యకుముదకేదారసుధా కరకిరణకలాపైర్నాటక నవరత్నకరహా
టకైరలంకారాగమసుమనోభరైస్సర్వదుర్వాదిదూర్వావహదుర్వారాఖర్వ
గర్వసర్వస్వనిర్వాపణ పటీయోభిర్వచోభిర్వ్యవహరతో భవత్పితుఃపా
షణ్డవశంవదేనపాండ్యవ సుంధరాధురంధరేణ పారితోషికతయావితీర్ణే
యావితీర్ణేవమణికుండలేచకింకృతే. కింబ్రవీషి. తేచమణికుండలేవిభజ్యతత్ర
త్యానిరత్నాన్యాదాయతయో రేవకర్ణపత్రయోరఘటయమితి, తతోపిసా

ధ్వనుష్ఠితం. కింవదసి. ఆస్తాంతావత్తైవత్రృకథనరక్షాపరిపాటీపరిప్రశ్నః. కాలోయమతిక్రామతి. తదహంతయాకనకమంజర్యాభగవతశ్శ్రీరంగరాజస్యశ్రీమజ్జనకనకకుంభానయనాత్పూర్వమేవధవళతాంబూలీదళానిక్రముకశకలానిచానేతవ్యానీత్యాదిష్టాస్మి. అలమల్లకమాత్రేవశేషీకృతోభవానేతావదపిసంపాదితుంప్రభవతి. కింవదసి. భావకింనజానీషే సోమశేఖరశాస్త్రిప్రభృతిభిరస్మత్కులీనైరారాధితంహాటకసంపుటనిక్షిప్తమనర్ఘంస్ఫాటికలింగంతదిదానీంవిక్రీయతద్ద్విగుణతయాసంపాద్యతామానందయిష్యామీతితర్హిసాధయేతికతిచిత్పదానిగత్వా, పార్శ్వేవలోక్య.

ప. ప్రసార్యైకంపాదంపదమపినికుంచ్యాతిఫలకే
వసంతీపశ్యంతీవదనకమలంరత్నముకురే।
లలాటేకుర్వాణాహరిణమదపంకేనతిలకం
చకోరాక్షీచేతశ్చలయతిమమాలోకవలనైః॥

ఇయంకిలలీలావతీతనయాతారావలీ- సమీపముపసృత్య

ప. తారావళిప్రసవనారచకేళివనరారాజితోరుకదళీ
దోరాగవాకలనధారాయుతోరుయుగవీరాయితాతిచతురే।
తారాధిరాజముఖిచారాయితాక్షినవధారాధరాభకబరీ
భారావలగ్నకులహారాళిలోకయమమారాధయాక్షివలనైః॥
కుంభీంద్రకుంభస్తనివక్త్రబింబ మంభోరుహాడంబరమాబిభర్తి।
విశేషకంతత్రచరీకరీతి నిష్పందపుష్పంధయడింభడంబం॥

కించ. తిలకంకురంగమదపంకకల్పితం తవచాకసీతివికచోత్పలేక్షణే
విషమాయుధేనధనుషిభ్రువోర్యుగేకలితేవనీలనలినస్యపుంఖలా॥

అపిచ. రదశ్రేణీముక్తామణివితతిలీలాంవితనుతే
ప్రవాళప్రాగల్భ్యంరదనవసనంకందళయతి।
మురారాతిప్రాభింముఖలవణిమక్షీరజలధౌ
భవత్యాఃకస్తూరీతిలకమరవిందాక్షివహతి॥

కింబ్రవీషి. ధూర్తజనధౌరేయ ! భవదుత్ప్రేక్షాపాటవంప్రభావతాస్సమక్షంసమావిష్కృత్యతత్కటాక్షసంధుక్షణేనధన్యతమోభవేతి. సఖీతరుణజనానందవరుణాలయకౌముదీమైవంవాదీః.

ప. అన్యాముపైమికిము కామినికామబాణ
దీర్ణాంగకో౽పిభవతీమపహాయసో౽హం।
కించాతనశ్చిరతరంతృషితో౽పిధారాం
పాయోధరీంపరివిధూయపిబే త్తదన్యాం॥

కింతు. పన్నగైరివపటీరవల్లరీ కేతకీవ చకఠోరకంటకైః।
సర్వదానృపభటైస్సముద్ధృతై ర్వేష్టితేతినభియాహమాగతః॥

అపిచ॥ రాహుణేవహరిణాంకమండలీ సాంప్రతంభటగణేనవర్జితా
ఏకికాభవనగేహళీతలే తిష్ఠసీత్యభయమాగతో౽స్మ్యహం॥

తస్మాదభినవసుధాసారలహరీభిరివాధికతరశీతలవిమలవైఖరీభిః ప్రేమరసధోరణీభిః కటాక్షధారాభిరభిషిచ్యవిషమాయుధ విషమశరాద్విమోచ్యరక్షమాం. కింవదసి. ఏవంచేత్పరేద్యుర్భవదభిలషితంసఫలీకరిష్యామి. ఇదానీంనికటేపర్యటంతిరాజభటా స్తత్త్వరితంగచ్ఛేతి తర్హి సాయామీతివదాంతరంగత్వా, అగ్రతో౽వలోక్య.

ప. మహార్ఘరత్నకుండల ప్రబుద్ధగండమండలో
విశాలపట్టవాససీవసానఏషపండితః।
ఇత స్తతో౽పిలోచనే విచాలయన్భయాకుల
స్సమేతిబాలచంద్రికావిహారమందిరాంతరాత్॥

అయంఖలు వసంతసోమయాజీనామ విద్వజ్జనచూడామణి స్తద్గృహాన్నిష్క్రాంతః. మాముద్వీక్ష్యమందేత రమంచాక్షు బందీకృత హృదయో భూయో ఏతద్గృహప్రవిష్టమాత్రఏవ కాముకశాళరాత్యా గ్రజరత్యా అయి బ్రహ్మబంధో! లుబ్ధకధారేయ! ఏతావంతంకాలంభవద్భగినీమనుభూయ పునరాగతో౽సి. తర్హి గచ్ఛగచ్ఛేతిపరుషంభాషమాణ యాగళహస్తికయా నిష్కాసితః కష్టాందశామనుభవతి. తావదేనమపారత్రపాకూపారమహావర్తగర్తబంభ్రమ్యమాణం బ్రాహ్మణముజ్జీవయామీతి. సమీప ముపసృత్య. భోమహోపాధ్యాయ! మాభైషీ ర్మాభైషీః - అహంకిలైవంవిధరహఃకర్మణిసాహాయ్య మాచరతో భవదంతేవాసి మాధవదత్తాదప్యంతరంగో౽స్మి కింబ్రవీషి. జానేభవంతంభవాన్ఖలాస్మాకమంతరంగతమోభవతి. కింతు. భవతిరాజభటభ్రాంత్యాదుర్దశామిమామనుభూనింవాఙ్మన సయోరస్వభా

వనితి- ఉపాధ్యాయంహస్తైగృహీత్వా దేహళీంప్రవిశ్య. అయినిష్ఠురతరవ
చనపిచ్ఛికే! జరతిపిశాచికే! భవత్పుత్రీంకళత్రీకరణేన పవిత్రీకుర్వాణంధరి
త్రీసుపర్వాణం కిమవజ్ఞాయాః పాత్రీకరోషి.కింబ్రవీషి. అయేపండితమా
నినో౽స్యదుశ్శీలంనవిదితంతే. తథాహి.

ప- మాసం మాసమనర్ఘ్యమంశుకయుగం సౌవర్ణరేఖాంచితంకూ
ర్పాసద్వితయంచనిష్క-శతకం గోపాలచక్రాభిధం।
ఏలాజాజిలవంగవాలమరిచి శ్రీఖండతాంబూలికాక
స్తూరీపటవా సకుంకుమనిశాదాస్యామిదివ్యాస్త్రవ॥

ఇతి ప్రతిజ్ఞాయ త్రిచతుర్మాసాన్మద్దుహిత్రాసత్రాశయిత్వారుదతే
స్తన-యస్యమోచాఫలందర్శయన్నివసుధాసారముదంవాచ మారచయ
తీతి. అయి వృద్ధవర్ధకి! తత్క-మయంనిబంధన పత్రికాంప్రాదాత్క-౦, కిం
బ్రవీషి.అస్యైవపత్రికాసోమశేఖరకామశేఖరప్రముఖసాక్షిజనరక్షి తేతి.
అయేమహోపాధ్యాయ! ఇయంప్రకృత్యైవకఠోరతరాదత్తవిత్తానప్య
నంగదత్తప్రభృతీనివనజానాతి.ప్రతిశ్రుతమర్థమదిశంతంభవంతం కథంనావ
జానీయాత్. కింబ్రవీషి.

ప. మాసంమాసంప్రతిజ్ఞాతం ప్రదిశామినసంశయః
తథాప్యేవమసౌబ్రూతేస్వపటానర్పణాత్కు-రిథా॥

ఇతి. ప్రాదాయప్రాక్పటీమస్యాఃపశ్చాదంచనితంబినీం। దత్వాబలింప్సి
శాచ్యాహిగృహ్ణాంతినిపుణానిధిం॥

తర్హిసాధయామి. కతిచిత్పదానిగత్వా. పురోవలోక్య.

ప. మస్తన్యస్తమయూరబర్హనివహాఃచాపానిరుద్ధౌషధీ
స్వారాభ్యంతరవస్త్రకంకణగణాః కేచిన్నరేంద్రోత్తమాః।
అంసోత్తంసితవంశకోటి ఘటితవ్యాలంబిశిక్యాంతర
స్థాయివ్యాళకరాళపేటపటలాన్సాటోపమాయాంత్యమీ॥
అన్యతోవలోక్య.

ప. భుజంగదర్శనోత్క-ంఠీకంఠీరవపరాక్రమః।
కామపాలికయాసాకంధనపాల్లోవిలోక్యతే॥

తతశ్చ. భాషాశేషవిశేషభీషణ తమానాక-పాయకంధాజుషో
రూషోన్మేషపుషః కరాళవపుషో భూపాయితాశీవిషాః।
ఆలోలాయసకంకణాంకితకరానింగాల ఫాలస్థలాః
సర్వేపారజ నాసిరీక్షితుమమూనత్రాసమత్రాసతే॥

సమీపముపసృత్య.

వ. సదంభంవిజృంభజ్ఝణత్కారభంగిం
తులాకోటిమేకాంవహన్త్యామపాదె।
అతంద్రోనరేంద్రోనరేంద్రోపకంఠే
భృశంకాళలంస్వభ్రువంబంభ్రమీతి॥

అహోసమస్తానామపి దేహినాం దుస్తరాళమలాసన శాసనబ
లీయస్తా-యతః.

ష. వ్యాళగ్రాహివరేణకాలభుజగా భోగాంతరేతాడితా
వేగాదుచ్చలితానితాంతకుపితావిస్తారయంతఃఫణాః।
ఫూత్కారారభటీస్ఫుటీకృతవిషోద్గారాతిఘోరాననా
వీక్షంతెమమమీసమీరితఘనాలాబూరవాడంబరం॥

విస్తారితుంబీనినదానుసారివిస్తారిఫూత్కారిఫణావిహారి।
చక్షుశ్శ్రవస్తాండవనర్మనృణాంచక్షుశ్శ్రవశ్చర్మచరీకరీతి॥

అధునాకిలకాలభుజంగవిలోకనేనరసికహృదయమధుకరమంజర్యా
రసమంజర్యాః పరిగతకైతకదళ శ్రేణీపరిహసితపంచబాణకృపాణీనింది
తకళిందనందనీనీరవేణీవేణిమామకినస్మరణసరణిసమారోహిణిభవతి, త
త్త్వరయాగంతవ్యమితివదాంతరంగత్వా. పురోవలోక్య

ప. విస్తీర్ణాంతరకర్ణపత్రలలితైర్ద్రాఘిష్ఠవేణీలతై
ర్నానాభీపుటబద్ధకంచుకపటైస్సాకంవధూటీజనైః।
హస్తోదంచితదారుఖడ్గలతికాఃకౌసుంభచండాతకాః
చండాఃకేపిజవేనసన్నిదధతెసాడంబరాడంబరాః॥

తతశ్చ, బాలాఃపార్శ్వవిలంబిచంచలశిఖాశ్చక్రీంభ్రమీంతన్వతీ
మాండూకీంప్రతిమాంచరంతిరచయంత్యుత్క్రాంతిమైణార్భకీం

సార్పింసర్వణవైఖరీంవిదధతేపాతంగమీముద్గతిం
గాహుం తేకలయంతిలంఘనకలాంప్లావంగమింసంప్రతి॥

కించ, పాండ్యక్షోణిధురంధరేణకటకే విశ్రాణితే కాంచనే
చోళక్ష్మారమణేనహాటకతులాకోటీమమైకార్పితా।
చిత్రాపశ్చిమభూభుజాబృహతికాదత్తేయమన్యాదృశీ
త్యాత్మశ్లాఘనపండితోవిజయతేక్షోణిపతేరగ్రతః।

ఊర్ధ్వమవలోక్య, సాశ్చర్యం.

ప, ఆకాశాద్వనివంశకోటిఘటితేతంతౌతనియస్తరే
పాత్రేకాంస్యమయేనిధాయచరణౌనేత్రేపిధాయాంశుకైః
భోభోరాజశిఖామణేజయజయప్రేక్షస్వరక్షస్వయం
దివ్యంమేబిరుదందిశేతికథయన్నృచ్చాకృతిర్ధావతి॥

అన్యతోవలోక్య.

ఘనజఘనస్తనయుగళీభారసమీభూతచరమపూర్వతనుః।
వంశాంచలేభ్రమంతీభ్రమయతిహృదయంమమాద్భుతంయువతిః॥

కించిదంతరంపరిక్రమ్య. ఊర్ధ్వమవలోక్య ఇదానీంగగనమధ్యమ
ధ్యాస్తేగభస్తిమాలీ.

ప. వ్యోమాఖండలనీలవర్ణవలభీమధ్యస్థలీలంబిత
ప్రౌఢాదర్శవిడంబనావిరచనాచాతుర్యధుర్యాకృతిః।
రోదోగర్భగభీరగహ్వరఘనీహారోదినశ్రీముఖ
స్త్రీసావర్ణ్యకురీరవిభ్రమకరీభాసాన్నిధిర్భాసతే॥
స్మేరత్తామరసక్వథన్మధురసంమాధ్వీలిహాంమండలీ
త్యక్త్వాస్తోకవికాసికుట్మలకుటీగర్భేషుసంలీయతే
అవాలాంబునిపీయసీతలమధోభూమీషుభూమీరుహాం
రోమంథంరచయంతిమంథరమమీవ్యామీలితాక్షామృగాః॥

కించ. నీరంధ్రచ్ఛదమండలీభరదరవ్యానమ్రశాఖాశిఖా
రేఖాఖేలదనేకకోకిలవధూనిర్ధూతచూతోదితైః।
మాధ్వీనిర్ఝరిణీగణైశ్శిశిరితంక్షోణీరుహాణామధో
భూభాగంసహసాభజంతిపథికాభానుప్రభాబాధితాః॥

కర్ణందత్వాశ్రవణమభినీయ,సాంజలిబంధం.

ప. సంధ్యానాటనదంభకారిమకుటీకోటీ తటీపర్యట
ద్గంగోత్తుంగతరంగసంఘనినదస్పర్ధానుబద్ధాదరః।
మంథక్షుబ్ధధునీధురీణరణితాహంకారహుంకారకృ
న్మందంరంగమహీప తేరుదయ తేమధ్యాహ్నశంఖధ్వనిః॥

ప. ఆలీవీజిత తాలవృంతవలయోన్మీలన్మరుత్కందళీ
మందాందోళితచేలపల్లవలసత్కంఠోపకంఠస్థలాః।
ప్రాప్తోపాంతత పైర్విపైర్విర చితచ్ఛత్రాః పటైరుచ్ఛ్రితై
ర్మందంయాంతివరాంగనామధురిపోర్మధ్యాహ్నసేవోత్సుకాః॥

పురోవలోక్య.

ప. ద్వీపటీంపదార్పణపటీంవిపులంసంవ్యానమాతపత్రాణం
మందారమల్లికాయాఃకుర్వన్నోఽయంవిలోకతేసుకృతీ,

అయంఖలురసికచూడామణిర్నామవిప్రవిటః. సమీపముపసృత్య. సఖేబ
హోః కాలాదస్మచ్చక్షుషీశీతలీకరోషి. ఏతావంతమనేహసంకోవాదే
శః పరిష్కృతః. కింబ్రవీషి. చిరాయప్రేమోదన్వంతంభవంతంమామకీన
ముదంతం కదావాకథయామీతి బహుళమస్తికుతూహలం। తదిదానీమ
శేషముదీరయామి. సవయసాసావహిత మనసాభవితవ్యం. అహంకిలమం
దారమాలికాం మహిళాజనమౌళిమాలికా మనర్ఘైరాభరణైరభిభూష్య
యథాభిలషిత ద్రవిణవితరణేనప్రలోభ్యత యాసమమనంగదేవతామారా
ధయన్కతిపయదివసాననైషం. అథక్రమేణసామామకీనం ధనమఖిలంవివి
ధైరుపాయైర్విలోభ్యాపహృత్యనాయమితః పరమేకమపితంతుంప్రభవతీతి
మామపేత్యమమస్థానేకంచనక్షత్రియకుమారంధనాఢ్యత్వనామానమభిషి
చ్యత్వచ్చరణారవిందావలోకనమంతరేణక్షణమపి జీవితుమక్షమోహమితి
చరణారవిందేశరణీకుర్వతోల మల్లకమాత్రావశేషస్యమమాజస్రమభ్యర్థనా
సహసేప్రణపటీచేటీభావ మనుజ్ఞాతవతీ తదనంతరమాదర్శ కేళీగృహనిర్మా
ణకుతూహలినీద్రవిణభస్త్రికాయుగళం ప్రదాయమాంపట్టణపురీంప్రతి
ప్రేషితవతీ. తతాపణేషు దర్పణానాదాయా దామోద్వీక్ష్యమాణం
మామవేత్యకశ్చిత్కాంచీపురవాసీవిలాసీ కిమర్థం తేషుదర్పణేష్వర్థజాలం
వ్యర్థంవికిరసి అస్మత్పుర్యాంనిసర్గనిర్మలావహా మహార్ఘాదర్పణాస్సంతితా
స్సరిగృహాణేత్యభాణీత్,

ప. అమరపురీపరిపాటీం మహిళామాణిక్యమండలీపేటీం।
కాంచనకాంచనకాంచీమవనీసుతనోఽస్య మాంచమథ కాంచీం॥

తదనువిలాసీమాంపహాస్తైగృహీత్వా ఘాటపుటభేదనవేశవాటచాపే టదానపటిమా నంవేశవాటం ప్రవిశ్యఽజలావణ్యకణికావధీరిత గీర్వాణ రమణీనాం వారవధూమణీనాంవదనమండలాని నిస్సరనిర్మలామహార్ఘాద ర్పణాపత ఇతిప్రాదర్శయత్ తదుక్తంసమ్యగాత్థసమ్యగాత్థేతి సశ్లాఘ మంగీకృత్య భ(స్త్రి)కాయాగళద్రవిణజాతంయథోచితం వినియుజ్య.

ప. పారేశతంవారవధూమతల్లీః కాంచీమహీమండనహేమవల్లీః।
మల్యాదివల్లీరివభృంగరాజస్తత్రాన్వభూవంకతిచిద్దినాని॥

అథకదాచిదం బుజినీకుటుంబినీ బింబఫలాడంబరవిడంబిని చరమకుం భినీధరచూడచుంబినిబలభేదన పుటభేదనపటీయసః కాంచీనగరస్యరామ ణీయకదిదృక్షయె తస్తతః పర్యటతః చిరంతనభాగధేయ పరిణమశా లినోఽవిబుధవీథీపథేన సంచరమాణస్య మమ చక్షుశ్చకోరయోశ్శరచ్చం ద్రచంద్రికేవ మహాంతం ప్రమోదంఘటయాంబభూవ. మాధవాచార్య నామ్నా మహోపాధ్యాయ స్యద్వితీయజాయామానినీ జనమతల్లీ కబ రీవేల్లితమల్లీ ప్రతోళికా వేదికా పరచ్యమానరంగవల్లీ శృంగారవల్లీ.

ప. అథబుధప్రమదాప్రమదాంబుధౌనవసుధాలహరీపరివాహిభిః।
ప్రణయసీభరితైరపలోకనైర్జనమిమంన్య మమజ్జయదంజసా॥

తతస్సానిజాగార ద్వారపర్యంతభిత్తిలిఖితసింధురవసుంధరాధర ధు రంధర మధికం ధరంధరం తమాత్మనాకేతుమంత మివకుర్వంతంకమపి శకుంతమవలోక్యతిర్యగావర్తిత కంధరానిశ్శబ్దోదీరితనిజోదంతేనదృగంతే నమామవనలోకయంతీప్రాతివేశికవిద్వత్కులభాషిణింపద్యమిదమభాషత.

ప. గంగాక్షేత్రసమాఖ్యమంటపవరంమాంభేజివాంసంజవా
దస్యాబంధుజనోఽనుయాస్యతిముదాబాలేయమేశాకినీ।
నస్థాతుంప్రభవిష్యతీతివిజనేగేహేక్రపాంభోనిధి
ర్దేవస్తాదృశవేష ఏవతనుతేమన్మందిరేసన్నిధిం॥

తతస్తయాప్రౌఢాంగనాసీమంతము క్తామణ్యావిబుధర మణ్యామ కరందబిందుభిరివామృతస్రవంతీభిరివపుండ్రేక్షుకాండఖండైరివ ఖండశ ర్కరాశకలైరి వహయ్యంగవీనగుళికాభిరి వద్రాక్షాఫలైరి వమధురా

త్సరైరుప నిబద్ధమతిహృద్యం పద్యం పర్యాలోచ్యమానం నిఖిలేషు బంధు జనేషు గరుత్మంతమధిరుహ్య గంగాక్రేత్రమంటపమభియాంతం భగవం తమనుయాతేషు విజనమధ్యవనం ప్రవిశ్య త్వజ్జనమిమం కృతానందార్ణ వమజ్జనం విధాతుం సజ్జీభవేత్యముమర్థం ధ్వనయామాస. తతఃప్రభృతి తత్క్షణవిజృంభిత మనోభవచాపపావక కీలాజాలక బళీకృతకళేబరశ్చం ద్రాతపే చండాతపతాంహరి చందనరసే ఖదిరాంగారఖండతాంవయ స్యపచ నేవత్సనాభతామాహారే హాలాహలతాం విచికిల జాలే సూచినిచ యతాం వసంతానిలే వజ్రాంకురతాం నిద్రారసే నిరాదరతామాకలయ న్కథంకథమపి విభావరీమతివాహ్య పరేద్యుః.

ప. ప్రాచీనాచలమౌళిమండనమహామాణిక్యశంకాజుషి
ప్రాలేయేతరరోచిషి ద్విజపతేరంసావతంసాయితేః।
గంగాక్రేత్రసమాఖ్యమంటపవరం వేదండశైలాధిపో
భవ్యాలంకృతిభాసురాకృతిరగాత్సార్థం సమస్తైర్జనైః॥

అహంతు విలంబితవితరణవిచికిత్సా భూయిష్ఠం భగవద్భజనముపే క్ష్య సద్య ఏవ ఫలదం తత్తనూభవస్య మనోభవస్య భజనం సాధిష్ఠమితిమ నసి సిద్ధాంతయన్ తస్యామేవ లగ్నాంతఃకరణః విబుధవీథీం ప్రావిశం.

ప. కవాటమీషద్విఘటయ్య కించి దటంచయంతీం బహిరాననేందుం
భృశం దృశం మద్దిశి కల్పయంతీం మృగీదృశం తాదృశమభ్యవిందం॥

ప. సంవ్యానాంతే ముఖరవలయం పాణినా మాం గృహీత్వా
పర్యంకే సా పులకితతనుస్సత్వరం పాతయిత్వా।
బాహావల్లీదృఢకృతపరీరంభమంభోరుహాక్షీ
మోదం వాచామవిషయమథ ప్రాపయామాస కించిత్॥

అనంతరం చ సా మద్గృహాంతర్మేధినో మహోపాధ్యాయస్య సన్నిధౌ శాస్త్రాణి పఠంతః కతిపయపాఠకాస్తిష్ఠంతి త్వమపి తేషామన్యతమీభూ య మాం కృతార్థయేతి కంచిదుపాయముపాదిశత్తు. అహమపి తథైవ త త్సన్నిధౌ అనుదినమాసాయం హాత్స్యయనమధీయ్యానో నుక్షపమాత్రభా వంతయా సార్ధమనుతిష్ఠన్ కతిపయమాసానత్రాతిష్ఠం. అయమనయోర నుత ఇతి కింవదంత్యాం ప్రచురీభవంత్యామితః పరమిహ స్థానే వ స్థానం న స్థానే భవతీతి కస్యాంచిన్నిశీథిన్యాం కోశగృహకవాటం విఘటయ్య దీన్నా

రసేటికామాదాయ తామేవహూణపురీమధ్యేత్యమహార్ఘ దర్పణాంత్సం
పాద్యకిమపి కేళీ గృహంనిర్మాయభూయస్తర ద్రవిణవితరణేనానందయన్మ
హావృత్తు సద్వృత్తీభవద్ధనాఢ్యత్తు నామ్నే క్షత్రియకుమారాయ మదీయ
మాగతంపీటీచేటీభావం ప్రదాయయథాపూర్వంమదీయ సహజంమం
దారమాలికా పరిరంభమహానందం ప్రనష్టమివధనంలబ్ధ్వా ప్రహృష్టమ
నాః కాలమశేషంక్షిపామీతి. కర్ణామృతేనభవదుదంతేన ఘనసారనీరని
షేవణేనేవచండాతపతాపోయముపశమితః,

ప. వాచామసీమాతవభాగ్యభూమా కాంచీపురంప్రాప్యయథాభిలాషం।
విహృత్యతత్రత్యవధూభిరేనా మవాప్స్యభూయోపిసుఖాకరోపి॥

సాధయామీతిపదాంతరంగత్వా,

ప. కాళికాతులితమాళికాకలితమల్లికాసరమతల్లికా
పాళికాస్రుతమధూళ్ళికారసకణాళికాసముదితాళికా।
ఆళికాభుజమృణాళికాచరితడోలికాతరళమాలికా
జాలికాగమనకేళికాజితమరాళికావిధుకలాళికా॥

కేయంకందళయతి మమలోచన యోరమందమానందం. ఇయంకిల
కుందరదనాయాస్తనయాచందనవతీ. పునర్నిర్వర్ణ్య

ప. అంతఃకీలితకేతకీదళతటిద్ధమ్మిల్లధారాధర
వ్యాకీర్ణస్మయమానసూనకరకాశ్రేణీకమేణీదృశః।
ఉల్లోచోల్లసితప్రసూననిగళన్మాధ్వీకధారావృతం
ధత్తేకాంచనడోలికావిహరణంవర్షాగమప్రక్రియాం॥

ష. ఆళ్యాభావవిభాక్షయాచనరయాదాందోళితేడోలికా
మంచేకాంచనభిత్తిమంచితవతీమేనాంచకోరేక్షణాం।
పీనోత్తుంగకఠోరసంగతకుచాంవాచాలమంజీరకాం
శిష్యంతీంపరిరభ్యరూఢపులకోధన్యోదరీదృశ్యతే॥

అయంఖలుభుజంగశేఖరో మామవలోక్య డోలాఫలకాదవరోహ
తుముద్యుక్తాత్ తత్వరితమన్యతోగచ్ఛామీతికతిచిత్పదానిగత్వా, పురో
వలోక్య. వితతవిళంబమానాపికచ విచికిలకమలకువలయపకుళకుసుమస
రనికరబహుళ విస్ఫురపరిమళపరిమిళదళిపటల। పటుఝాంకరణ వాచా
లాయాంప్రతిభిత్తిభాగం విలిఖితవాత్స్యాయనతంత్ర ప్రతిష్ఠాదితచతుర

శితిబంధనిర్మాణ ధురంధరషోడశసహస్రగోపికాసమేత మదనగోపాలా యాం పృథులముక్తాఫలగుచ్ఛ గుంభితవందనమాలాయాం వలభీవిలంబిత కలధౌతపంజరపుంజవిహారమాణ శుకశారికా ప్రముఖశాంతశకుంతకల కలరవమంజులాయాం దర్పణదర్పదళనదక్షశ్లక్ష్ణలాలిత తనుతరసుధార్ద్ర వఘవళితవితర్ది కాతల నివసదబలాయాంలీలావిహారశాలాయాం వదన యామినీకమనవిలోకనకుతూహలాగత' తారావళీమివలసంతీంశ్రమ జలక ణికాపటలజటాలేసటాలే వలంతీంపరితశ్చలంతీంలలంతీంవహంతీఅధరపల్ల వసముల్లసితరుచినిచయపరిచయ పరిపాటలంవదనకమలమకరందబిందుశం కాకలనకుశలంచంచలమధినాసాంచలంనిస్తులం నిస్తలంధారయంతీచంచల పంచశరబిరుదఝల్లీ మనోహరమల్లీ సరసనిర్ఝరమలకభరమాబిభ్రాణాకనక కంకణఝుణంఝుణాత్కారేణ చంచలచామీకర నూపురఝులంఝులాత్కా రేణ హరిదంతరమఖిలమపిశబ్దాయయంతీ. కర్ణాంచల డోలాయమానహా టకతాటంకవిటంక ఘటితవివిధమణివితతీ విస్ఫుత్వరఘృణిశ్రేణీ ద్విగుణీకృ తధాళధళీమిళితాభ్యాం మందస్మితద్యుతికందళీలాలితాభ్యాం మృగమదమ కరీలాలితాభ్యాం ముకురమండలనిర్మలాభ్యాంకపోలాభ్యాముద్భాసమా నాచర్చితతటిల్లతా గర్వనికాయం పూర్వకాయం కించిదపనమయంతీవిగ ళదుత్తరీయచేలాంచలకుచమండలేనిక్షిపంతీసీమంతినీతరళహారకంపితకర్ణ పూరకల్హారంకర్ణపత్రిం కలయంతీతనోతిమమమనోభవోపహారం. ఇయం ఖలుచకోరికాయాఃకనీయసీ చంపకలతా. సమీపముపసృత్య. సఖిచంపకలతే.

ప. త్వాదృక్చోపమితిశబ్దజాతిభిః కందుకశ్చుబుళమున్నమయ్యతే.
సాంత్వవాదకుతుకీసముత్పతన్పాదయోఃపతతిపాణితాడితః.

ప. కరకమలాహతోపిమణికందుకఏషతవ
స్తనయుగళైనరోద్ధుమధునాముహురుత్పతతె।
ఉచితమిదంమృగాక్షిసహతేనహికోపిపుమా
న్భలవదుపార్జితోపిపరిభూతికలాంజగతి॥

ప. ఆత్మోపమ్యకలావిహీనమబలేతల్లాభవార్తావహం
హస్తాబ్జేననిహన్యమానమధికం ప్రాప్తాగసంకందుకం।
తృట్యత్కంచుకబంధమున్ముఖముఖావాలోకమానా స్తనా
హర్షోత్కర్షవశాదతీవపృథులంతోషందధాతేదృశః॥

ప. కందుకతాడనగణనాచటులా చటులాక్షి చాకసీతి తవ
రదనపటీరతికమితు స్తరళాచూతప్రవాళశర తేవ॥

ప. తరళాక్షి తావకీన స్తనకందుకపరిమాణతారతమ్యజ్ఞం
కలయతి రయాదిదానీం కండూలం మామకీనకరకమలం॥

కింబ్రవీషి. అంతరా మోమూర్త ఇవ కందుకవిహారస్యత్వమాగతోఽసీతి సుమహానస్యాః కందుకకేళికాయామభినివేశః తద ...దాసమాగత్యసల్లపా మీతి కలిచిత్పదాని గత్వా, పురోవలోక్య.
పిన

ప. మల్లః కశ్చన ఫుల్లహల్లకమహః కల్లోలసల్లా తల్లీ
బధ్వా యుద్ధకుతూహలీ కటితటే శాటీమ్ ... హతాత్।
గర్వీ యత్ప్రతిమల్లతల్లజఘటాహంకారహ... కారకృ
ద్ధక్కాఢాంకృతిభక్కకాప్రకటితప్రఖ్యాతి రాగచ్ఛతి॥

అన్యతో దృష్ట్వా.

ప. పాదన్యాసవిధావిధానవిచలద్విశ్వ... మండలో
ఢక్కాఢాంకరణార్భటీవిఘటితబ్రహ్మాండభాండోదరః।
స్థూలస్థూలతనుర్ధృతారుణపటప్రోద్ధ... దాంభ్రిమయ
న్మల్లోపీరరసస్సవిగ్రహ ఇవ తత్ప్రతి సమాగచ్ఛతి॥

తతశ్చ.

ప. సాటోపం వికటారవం రచయతో బాహ్వోశ్చతాస్ఫాలనం
గృహ్ణీతే చరణం ప్రహస్య పతతో భూమౌ సముత్థితః।
గాఢం వజ్రకఠోరముష్టిహతిభిర్నిష్పిష్టసర్వాంగకా
రోహంతౌ పరుషోక్తిభాషణచణౌ మల్లౌ దధాతే రణం॥

పదాంతరం గత్వా.

ప. ఢీఢీఢీతి వదద్భలోద్భటచటచ్ఛ్రేణీకరాస్ఫాలన
క్రీడామ్రేడితరోషలోహితదృశావుత్క్షిప్తసర్వాంగకా।
ఘాతేనిష్ఠురలోహలోచనపటౌ సంఘట్టయంతౌ మిథో
యోద్ధ్యేతే ద్విపడింబడంభవపుషౌ మేషౌ ప్రణోళీజుషౌ॥

అన్యతో దృష్ట్వా.

ప. పాదావబద్ధశిరసీ చ్ఛురికాభిఘాత

నిస్సీమనిర్గళదసృగ్ఘరతామ్రచూడా।
అన్యోన్యవీక్షణవిజృంభితరోషహృష్య
త్కంఠోపకంఠగరుతావిహతాస్రచూడా॥

ప. సరుతౌ సముదితగరుతౌ భువిలీనౌ భూరివేగముడీనౌ।
చిరసావిగళితశిరసౌ కురుతః కలహం కుతూహలాత్పురతః॥

ఇమౌ కిల వసంతసేనా శిరసేననామభ్యాం ప్రేర్యమాణౌ ధీరనాథతారనాథనామానౌ చరణాయుధౌ.

సమీపముపసృత్య ముఖేనవసంతసేన కో వా తపణబంధః కృతో భవతా. కిం బ్రవీషి. అస్మాకీనో నలమక్షో జేష్యతి చేత్ వీరసేనేన కళతీకృతా వాసంతికా మయాను భూయేత్. తారనాథో జేష్యతి చేన్మయా కళత్రీకృతా మాధవికా వీరసేనే నానుభూయతామితి. తర్హి సాధీయానయం పంధాః అన్యతో వలోక్య. శ్రుతిమభినీయ. కిమయం మహాన్కలకలస్సముజ్జృంభతే. సమంతాదవలోక్య.

ప. భయసంభ్రమయంతో ద్రవంతస్స్ఖలంతః
పతంతో రుదంతో జవాదుత్పతంతః।
పటాంశ్చ త్యజంతో గృహాంతర్విశంతో
భవంతీహ లోకాస్సమంతాదిదానీం॥

ఝుడితి కలహాంసికా సదనద్వారమభ్యేత్య దూరాదవలోక్య చ.

ప. గండాభోగాభినిర్యన్మదజలలహరీమాధురీలోభలోల
ద్భృంగీసంగీతభంగీపరిముఖరదిశాచక్రవాళాంతరాళః।
స్వచ్ఛందోద్దస్తశుండాంచలచలితరజోమండలామ్రేడితాభ్ర
ప్రాగ్భారోద్భాసితాభాభిభవమతిధరణిభృద్భస్మరస్సిన్ధురేంద్రః॥

అన్యతోవలోక్య.

ప. జంభారాతిభగండాన్నిమిషునినదాకర్ణనారంభజృంభ
న్నిర్వేలత్రాసశుష్యన్మదసలిలపరీవాహపారంపరీకాత్।
ఆయాతైర్భృంగసంఘైరభివృతకరటస్యందిదానాంబుధారః
కుంభీగంభీరమేతిప్రపిచలదచలప్రౌఢిమాఘోకమానః॥

ఘనతరఘంటాఘుణఘణాత్కారేణ ముఖరితహరిదంతౌ ధీరధీరన్నదంతౌ దృఢతరలోహశృంఖల సంఘట్టితదంతౌ కరాంచల భ్రమితరంభాసమున్న

మితకుంభౌ సముత్తాడితవాలౌ సత్వరదోధూయమానకర్ణతాళౌ దంతావ
ళ్గారోహోర్ధ్వపౌ ఝుడితిసంఘటీతే.

ప- లోలహస్తధృతలోహశృంఖలాసంహతిప్రహృతిభిన్నకుంభయోః।
రామచాణరణవీరభద్రయోః। రాజతేసమర్థకర్మరౌద్రయోః॥

సింహపటావలోకనేన భీతభీతౌ సమున్నతశైలా రూఢాభ్యామా
ధోరణాభ్యాం ఘనతరాంకుశ చంకన్యమానమ ...ంధనస్థానం శనైశ్శ
నైరానీయతే. కింబ్రవీషి. సుదావళ్యా. విహాసింపినపటావలోకనేననాప
సరతః. కింతుతావకీన మందగమనస్తనఘనోరు తల్లీమిథుణ సంథుక్షణేన
మందాక్షేణేతి.

ప- కరకలితవిహారం కాపికందర్పవేదం
కలశుకమభిరామం కామమధ్యాపయంతి।
యువనివహమపాంగైర్మోహయంతీమృగాక్షీ
మణిలసితమళిందంవిందతేమందమందం॥

ఇయంఖలుచంద్రరేఖాయాః కనీయసీకల్పకలతాసమీపముపసృత్య అయి
కల్పకలతెకలశుకమాలాపయ కింబ్రవీషి- త్వత్ప్రియస్యారసమంజర్యా
శ్శుకస్యవచనాని యథాతవహృదయంరంజయంతి నతథాతవమశుకస్యఫణి
తానీతి. అయిమైవంవాదీః- త్వయాయదుక్తంతద్యుక్తియుక్తమేవ- కింబ్రవీషి. సకోఽధం రేరేబ్రహ్మబంధో, తపోహితస్యాస్సవిధంగచ్ఛగచ్ఛేతి -అ
యిముగ్ధేమదభిప్రేతమజానానా ఝుడితికిమితికుప్యసి.

తథాహి.

ప- కాచంకాంచనసన్నిధౌకమలినీథారేయబింబాంతికే
ఖద్యోతఃకలహంసికాపరిసరేలోలాబలాకావళిః।
కాకానాంనికరఃకుహూముఖకులోపాంతేసరోజేక్షణే
త్వద్వాక్యాంపురతశ్శుకస్యఫణితిర్నశ్లాఘ్యతాంవిందతి॥

ఉక్తమర్థంపునరపిచాటువచనేనసమర్థయసీతి - అలమలమతిపల్లవితేనస
ల్లపితేన- అయిపక్ష్మలాక్షితవశుకోఽయం సకలలక్షణలక్షితతయావిలక్షణఇ
వలక్ష్యతే. యతః,

ప- తోటీకోటిరుచః కచాకచికలాం కుర్వంతి శోణోపలైః
పక్షాభాంతను తేభుజాభుజిరణం నీలైర్మసారైరపి।
వాలాగ్రద్యుతయ స్తులాతలిపిధాం నిర్మాంతి ముక్తాఫలై
ర్దుష్టా మష్టిశివచ్ఛదధాతి జఠరచ్ఛాయా సువర్ణచ్ఛవైః॥

అత స్తస్యాసరస్సుస్స్నహంస మాకర్ణనే సముపైతి సపది కౌతూహలం కింబ్రవీషి. సన్నిచ్ఛాప్యవయ్యాఖతా ఎదితి. అసౌ హాసుఖారసకృదోపశ్లోకం శ్లో కలశుకసుఖాసదాత్వామాంత్యా భవత్యాశ్చాతురీవచసామగోచరీభవతి. కింబ్రవీషి. కలకంఠ స్వశుకస్సభవప్రియ సుహృదాద్వీపాంతరాదానీతస్య పంచవర్ణస్యమానుకస్య చస్యైస్య సదృశో జగతి నాస్తి-యతః, సరససాహిత్య మాధురీ సాధురీతిభిర్వైశ్యైర్వల్లురచనైః కర్ణానందాయకల్పతె ఇతి. అయి సుదతి త్రిజగతి భవతీవ సౌందర్యవైభవవతీ నకుతాఽపి వసతీ. అగ్రతో వలోక్య.

ప. వ్యాలోలత్కంకణాళీముఖరకరతలాస్ఫాలనారంభవేలా
ధారాళానల్పజృంభన్మనసిజనిగమోత్తంసగాథాసహస్రం।
ఉత్ప్లుత్యోత్ప్లుత్యనృత్యత్కుచకలశయుగీమండలంధార్యమాణం
చోళస్త్రైణం ప్రవీణం చులకయతి యతివ్రాత చేతాంసి చైతత్॥

పునర్నివర్ణ్య.

ప. తుషకణపుంజపింజరితమంజనఖంజనరు
జ్మదభరభంజనంకచభరం రుచిరం దధతి।
అభినవపుష్పవిజృంభితకాంతిమతీ
బహుళతరత్రపానముఖీ సముపైతి శనైః॥

కించ. ప. మణిమయచంద్రసూర్యపరికల్పితమౌళితటీ
లలితకటీస్ఫుటీకృతనవోదయరాగపటీ।
సురభిలవీటికారసభరారుణదంతపటీ
మదయతి మానసం మమ మదద్విపమందగతిః॥

అపిచ. ప. సురభిళచాపభూపమియ కాహళికానినద
భ్రమరనినాదమంజుమణినూపురదీప్రపదం।
పృథునితంబబింబపరిలంబితవేణిరసా
కనకతరంగిణీ పరిసరోపవసీమయతే

కించ. సౌందరీధరసమంచితాకృతిస్సుందరీప్రియసఖీభిరావృతా।

తారకానికరమధ్యవర్తినీ శారదీశశికలేవ రాజతే॥
పదకిసలయాంగుష్ఠన్యస్తాపి వృష్టి చమత్క్రియా
భువనమఖిలంగ్రాహంగ్రాహంవశీకురుతేతరాం।
సరసవచనస్థోమామందాత్తమందసముద్గమో
రచయతితరామస్యాః కామాగమార్థవివేచనం॥

పార్శ్వతో వలోక్య, అస్మత్ప్రియసఖోలంకార బ్రహ్మచారీ ఇతప వాభివర్తతే. సఖేఫణాధర ఫణామణీమివదురాపామేనాం మేనాభిరామాం రామామణి మభితోభ్రామంభ్రామమపహాయ సాకుతూహలేనకి మత్రవిలోకయసే. కింవదసి. ఇయంఖలుకామదేవస్యతనయాత్రిచతురదినాత్పూర్వమస్యాజనన్యానవరతి నామ్నాకేవటోస్నానాయ కావేరీమహాంగచ్ఛామి మత్పుత్రీమోహనాంగీ ఏకాకినీగృహేస్థాతుం నక్షమతే. తదేకఘటికామాత్రం త్వయాసహాసహాయతయావసేతి కథితః చిరాయ వీధీయమాన వేదాధ్యయనముపాధ్యాయకృపయాస ఫలీబభూవేతిమన్వానస్తథాతన్వానః.

ప. సరసమురసాబాలాంలోలాంబలాదహముద్వహం
స్తులితలికుచౌగ్రాహంగ్రాహంకుచాసకుతూహలం।
మధురమధరంపాయంపాయంపిజృంభిసుధారసం
పులకితతనుః ప్రేమ్ణాచుంబంకపోలతలేమ్ముహుః॥

అత్రైషాప్రత్యాసన్నపుష్పోద్భేద కాలతయాప్రాయేణ నిధువన యోగ్యాచబభూవ. తదానీమేవతర సాజాతరసా ప్రాథమికీంమార్గవి దశాంగళహస్తికతయాసహాస్య, ప్రాగల్భ్యమేవ ప్రథమంప్రథయాం చకార. తదిదంరసికచూడామణేతవ బ్రహ్మచర్యమనుచితమితి. నిష్కాశ తద్వయంమేప్రదాయమమ భర్తాబాలస్త్వమపికామపి బాలికాంపాణౌ కృత్యచందనకుసుమతాంబూలోపభోగతృమంగృహస్థాశ్రమమాశ్రయ తదనంతరంనిరంతరాయంమమ ప్రథమర్తుమారభ్య తవభార్యాపుష్పోద్భేదోత్సవ పర్యంతమస్మిన్నేవనిష్కుటవనే మృదులతరదూర్వాకందళ కందళితం సహకారతరోరధస్థలమావయోస్సంకేతస్థానంభవత్వితి. వ ధంత్యామస్యాంతజ్జననీ సమాగతవతీతి. సఖఅస్యాః 'పుష్పావిష్కరణే ఖావత్కం బలాత్కార మేవకారణ మితి ప్రతిభాతి. కింబ్రవీషి. అ

స్యాః పుష్పనిష్పాదనే తారుణ్య ప్రారంభస్సమవాయ కారణంమమశరీరం
భణాదికంతు నిమిత్తకారణమితి. వేదాభ్యాస జడస్యభవతఃకుత్రత్యారసి
కతా, శాస్త్రజ్ఞతాచ. కింవదసి. సర్వమపిత్వత్సహవాసాతిశయాదేవేతి.

ప. యథానసంభవేచ్ఛేదశ్శిఖాయజ్ఞోపవీతయోః।
తథాయతస్స్వనిభృతంపరదారపరిగ్రహే॥

కింవదసి. ప. నవేత్సిసుమచాతురీంత్వమహామున్నతాంభిత్తికాం
విలంఘ్యభటమండలీపరివృతేనృపాంతఃపురే।
శయాళుమధిడోలికాశయనమాత్మభర్త్రాసమం
యథేష్టమనుభోభువంకమపికామతఃశాత్రుతిః॥

అథవామనోరమరమణీ సంభోగస్సంభవతిచేదతఃపరం సంపత్తిర్వా
విపత్తిర్వాస్యాత్ “శిరోమదీయం యదియాతుయాత్వి” తి. కాత్రతిత్తిరి.
శ్రవణమభినీయ- భేరీమృదంగమర్దళమురజపణవప్రభృతిహృద్య వాద్య
భవార వాయుగపదం బరమాపూరయంతస్సము జ్జృంభతే. అహో మో
హనాంగ్యాస్నాత్వాప్రత్యావృత్తయాభవితవ్యం, పురోవలోక్య, అచి
రమేవమమసమీపమసావాగతాచ.

ప. వేణీంముక్తామణిపరిగతామాయతాంధారయంతీ
మాళే నానామణివిలసితే చంద్రసూర్యావహంతీ।
ముక్తాహారస్ఫుటకుచతటీగాయనీభిస్సఖీభి
స్సాకంస్నాతాకనతిశిబికారోహిణీమోహనాంగీ॥

కించ. ప, ధళంధళితకుండలాదరనతాననాంభోరుహా
నికుంచితసరోరుహప్రతిమవామపాదాంబుజా।
సమున్నమితజానుచంకనదవామబాహాలతా
జగత్త్రితయమోహినీజయతి మోహనాంగీదృశీ॥

ప. నాసాలంబితలోలమౌక్తికవరాముక్తాలలంతీధరా
కస్తూరీనిటలాభిరామనిటలాతాంబూలరక్తాధరా।
కాంతాకజ్జలలాలితాక్షియుగళీపీతాంబరోద్భాసినీ
భాభాతిస్మయమానచాపనృపతేస్సామ్రాజ్యలక్ష్మీరివ॥

భావ, భవానేవ భాగ్యవతామగ్రేసరోభవతి. యదస్యాః పత్యు
ర్బాలతయాప్యస్మిన్నే వదినేభవతో భామినీమణేస్సంభోగస్సంభావ్యతే, స్త్ర

త్వరంగచ్ఛ, సాధయామీతి కతిచిత్ప దానిగత్వా, పురోవలోక్య, కనకలే
ఖాయాః కరండవాహినీసాక్షతం కనకచషకంకరేబిభ్రతీ మదభిముఖమ
భియాతి, కింవదసి, మత్స్వామినీకనకలేఖా స్వసుతాయాశ్చందనలతా
యాః ప్రథమార్తవమహోత్సవసంభావనాయభవంత మాహ్వాయతీతి
ధన్యోస్మీతి తదుక్తిమంగీకృత్య, పార్శ్వతోవలోక్య, అయికరండ వాహి
నికేకోయంకథయ, ఏషాఅంసాంచలావలంబినీమంతరిత సురభిశైలాలవంగ
వాలమరిచిజాతీ ఫలజాతిపత్రమిళితక్రముకశకలసకరపూరితపంచషభస్త్రి
కాంరుచిరతరపట్టగుచ్ఛ పటలపరిశోభినీమతిమృదు లారుణసూర్యకాంత
పట్టికాప్రకృతికాం కామపిమహతీంభస్త్రికామాబిభ్రతా బహిరాల
క్ష్యమాణనవీనగుచ్ఛ విహితముఖంముష్టి గ్రాహ్యకంఠంకమపికుట్మలాకా
రంకలధౌతపాత్రమంకేధారయతా బాహుమూల పరికలితలలితతాళీ
దళతాళవృంతవలయేనకనిష్టికా వివరవిహితరత్న కరండేనకాంచనకో
శోదంచితకాశ్మీరకఘటిత కటితటేన బాలేనానుచరేణ సంవేష్ట్యవితీ
ర్యమాణాంవీటీం ప్రతిపదంకరాంచలేనదధానః అంసాంచలకించిద్వి
గళితహారిద్రవముద్రితతనుతరోప వీతవిరాజితః విపులవిచిత్రద్విపటీవిర
చితావకుంఠనః కర్ణాంచల డోలాయమానపృథులముక్తా ఫలః కరకమ
లాంగుళీధళధళాయమాన నానామణిఖచితఘనాంగుళీయ పారంపరీకః
సువర్ణవర్ణకర్ణేజపశ్రీచూర్ణరేఖాలసదస్పష్టపుండ్రలాలితలలాటతటః కరకమ
లకల్పితామనల్ప పరిమళఝురీంకైతకమంజరీం ముహుర్ముహురాజిఘ్రన్
సానందంకిమపికిమపిగాయన్ రాజాధిరాజో మహారాజితాం దోళికాసం
దోహపుంఖానుపుంఖ విసృమరమయూఖరేఖా విద్యోతమానబహిర్ద్వా
రపరిసరవిరచితవిహారశాల విహారశాలంసౌవిదల్ల కరతల వేల్లితవేత్రల
తాదూరోత్సార్యమాణ జనంవిట విదూషక పీఠమర్దసంకులంవాత్స్య
యనతంత్రపారీణరణైకధురీణవిశృంఖల జోఘుష్యమాణరతి రహస్య, రతి
కంచుక, రతితిలక, శృంగారరసబంధ ప్రదీపికాదిశృంగార ప్రబంధజాతం
కనకలేఖాభవనం ప్రవిశతి, కింవదసి, అయంఖలు మనసిజరాద్ధాంత
తత్వవేదీసంగీతసారజ్ఞః కాంచీనగరవాసీకనకలేఖాయాః కనీయస్యాస్సంగీ
తచంద్రికాయాః యౌవనసంపదుపభోక్తామదనమిత్ర ఇతినిపుణన్నిరూప్య
అస్మదాజన్మప్రియ సుహృన్మదనమిత్ర ఏవాయంతర్హ్యస్మాభిరపిత్వరయా

గంతవ్యమితిస్వైరితతరంకతిచిత్పదానిగత్వాకనకలేఖాభవనంప్రవిశ్య,పురో
వలోక్య.

ప. ముక్తాసచ్ఛమనోజ్ఞకుంకుమరసోదంతత్స్నోష్ణీషకాః
కర్ణాలంబితమౌక్తికాధళధళతా-రాభిరామోర్మికాః।
కస్తూరీరసబిందుకాంతనిటలాఃపశ్చాత్ స్థితైర్బాలకైః
స్సంవేష్ట్యార్పితపీటికా స్తతఇతస్స్పందంతిశృంగారిణః॥

సర్వేపిమామవలోక్య. ఆగచ్ఛతాగచ్ఛతేతివదంతస్స ముపత్యోత్థాంతిప రి
సారితకర స్తిష్ఠతతిష్ఠతేతివదకాసదసిసత్వరముపవిశ్యకింబ్రూషే. రసిక శేఖ
ర! భవదాగమనేనసఖియంకామపికాంతి మాహిండతఇతి. సాంప్రతం
సఖియమనుదాగమనేనకామపికాంతి మాహిండతఇతియదుక్తంతత్సాంప్ర
తమేవకాచేసన్నిహితే సతిహాకాంచనంకాంచనపాత్రిమాఖాకతెకింబ్రూ
షే. సహజఃఖలుతవవిపయాతిశయఇతి. కనకలేఖాకింబ్రవీషి. రత్నకాంచ
నయోస్సంయోగఃఖలుభవత్సమవాయఇతి. మయ్యాజానసిద్ధపీత్రైవ్యవంవ
దసి. కింబ్రవీషి. అయిమాణిక్యలతికేరసికశేఖరస్యధవళముష్ణీషం కుంకుమ
బిందుభిరంకితంకురు. అయిచంపకమాలికే హరిచందనరసేనవక్షస్థలమా
లింప- అయికుందలతికేవదనేందువలయే కలయకస్తూరికాబిందుం- అయి
కందర్పజీవికెసమర్పయజాంబూనదఘటానిహితంతాంబూలం - అయికల
హంసికెహిమసలిలార్ద్రేణతాలవృంతేనసంమర్దశ్రమజుషివపుషిసంచార
యసమీరాంకురానితి. సర్వమపిసభాజనంసభాజనసమత్యం సశ్లాఘమంగీ
కృత్యకనకలేఖేజనమమీవృశబహుమతిభాజనంవిదధతి ప్రణయలాభవతీత్వ
ణమపిమేరూకర్తుం ప్రభవతి. జనాంతికం, కింబ్రూషే. రసికశేఖర చం
దనలతాయాంవిలాసశేఖరస్యానురక్తిర్భూయసీబోభువాంబభూవ అస్త్వ
యమేవావసరఇతి. తస్త్యైదాస్యతికళత్రపత్రికాం కిమితి, పర్యాలోచ్యన
లిఖితాచేత్ యావంతివిత్తానిదత్తాన్యపిజరత్యాస్తృప్తిర్నజాయతుతద్బాధా
మాప్రసాంక్షీదితి, అవశ్యంపత్రికాలేఖనీయేతి, అస్మాభిరవధారితమితిసా
ధుకృతంతత్వావిద్భిర్భవద్భిః కింబ్రవీషీ. ఝుడితికళత్రపత్రికాలిఖ్యతామితి.
మదనమిత్ర! కనకలేఖావిలాసశేఖరయోరుభయోర్యథా సంమత్యావిలిఖ్య
వాచ్యతాం- కింబవీషి, విజయనామ్నిసంవత్సరే చైత్రమాసే పౌర్ణమా
స్యాంవిలాసశేఖరేణ కనకలేఖాయైదత్తాకళత్రపత్రికా, తదనంతరం, ప్రతి

మాసంనిష్కసహస్రంమహార్ఘంపట్టాంబరయుగంమంజుళం కంచుళీయుగం
నిత్యంపీటకాశతం, కస్తూరీప్రభృతిసురభిళద్రవ్యాణిచవితీర్య, తవనందనీం
చందనలతాం సుఖమనుభవామి; మధ్యేపరస్త్రీవదనంపశ్యామిచేద్యామను
ధోనిపాత్యసమారుహ్యయథామనీషంమర్దయతు, సాపరపురుషంపశ్యతిచే
న్మయాదత్తంతావతోపిద్విగుణం పునర్మమవితీర్యత్వయాత్వత్పుత్రీమముకళ
త్రీకరణీయేతి. ఉభయోరనుమత్యామదనమిత్రస్యహస్తలిపిరితి. కింబ్రూథ;
అనతరసాధారణంఖలుతవమదనమిత్రసర్వత్రకళత్రపత్రలేఖననైపుణ్యమితి
పునశ్చకింబ్రూథ. చందనలతావిలాసశేఖరావుద్దిశ్య, నిరంతరదృఢాశ్లేష
రూఢగాఢానురాగయోర్విజృంభతాం ప్రేమయువయోరతిమన్మథయోరివ
ఇతిసర్వేసముత్తిష్ఠంతి, కింవదసి, రసికశేఖర, భవదాలోకనేనశయనభ
వనరామణీయకంసఫలతాం, కించిదంతరముపసృత్య, పురోవలోక్య, ఇదప
కిలవితానవిడంబమానవికచవిచికిలవకుల చంపక సౌగంధికప్రముఖప్రసవప్ర
సృమరసౌరభ లాభలోభవిహరదిందిందిరనికర మేఘనికరవిద్యుత్పుంజపిం
జరచామీకరశలాకాఘటితపంజరగర్భవిహరమాణ శుకశారికాకలకలరవ
ముఖరితదిగంతరంకస్తూరికాపంకపరీతభిత్తిభాగం ఉదయదహస్కరమం
డలతిరస్కరణనిపుణకరణోపధానమండలఘనతరచోడోపధానపరిష్కృతే
నలూనవృంతవిచికిలసూననిచయపరిచితేనపార్శ్వవిలంబితచిత్రపరిమండి
తేన సూర్యకాంతపట్టికావిపులతూలశయనశోభితేన ధవళదంతావళదంత
సంతానఘటితేన జాతుషికట్యవరేణ ప్రసాధితపురోభాగం ప్రతిభిత్తిప్ర
త్యుప్తవిపులప్రమాణదర్పణ వరం క్వచనహరిచందనపంకపరిపూరితైః కనక
చషకైః క్వచనకలానిధికలాతలాతలికలాకలనకుశలధవళతాంబూలీదళపూ
లికాలాలితాభిర్వివిధ కుసుమసరశోభితాభిః స్ఫాటికఘటాభిః క్వచనహిమసలి
లపూర్ణైః కాంచనభాజనైః క్వచనగాంగేయభృంగారుభిర్విదీప్యమానంకా
లాగరుధూపధూమలం జాజ్వలమానదీప్తస్తంభయుగళం కనకకనచ్ఛృం
ఖలాలంబితఫలకయాకయాచన కేళీడోలికయాచంకన్యమానం శ్రీవైకుంఠ
మివముక్తోపశోభితం సవనకర్మేవసురతాభ్యుదయకం రసాతలమివభుజం
గపుంగవోపశ్లాఘనీయం సురపురమివసమేనకాంచనేనాంచితం, తారా
మండలమివచిత్రాన్వితంమలయతటమివచందనలతోల్లాసకరం మహీవలయ
మివవిలాసశేఖరసంభావనీయం కేళీనికేతనమివశోభమానం త్రిభువన

మోహనశయనీయసదనమతి కమనీయమాలోక్యతే, వివిధశృంగారతత్త్వ వేదినీభవతీవజగతిసుదతీ కాచిదపినచాకనీశి, మహానాకలాతిపాతస్సంజాతః, తత్త్వరయామయాగంతవ్యం. కింబ్రవీషి, తవగంతవ్యమేవమయాజ్ఞాతమేవరసమంజరీ ప్రథమరంగాధిరోహణసంభావనాయకిలగచ్ఛసి,మమచాందనలతాయామివతస్యాంమహతీప్రీతిరితి అన్యాదృశీఖలుభవత్యాస్సర్వత్ర సమదృష్టితా. తవసుతాయాశ్చందనలతాయాః ప్రథమార్తవోత్సవస్సాధీయాంజాతః, కింబ్రవీషి. సర్వంత్వచాగమనే నేతిసాధయామీతికతిచిత్పదానిగత్వా, అగ్రతోవలోక్య.

ప. పద్మకోశకల్పశుభ్రిదభ్రికమ్రతామ్రభాజన
భ్రాజితాంగులీదళాంతరాళపాణిపల్లవోజ్జ్వలః।
అంసలంబితైణచర్మభస్త్రికస్సముద్రితశ్రుతౌ
శిఖాంచలంబిభ్రిదేషమాధ్వవర్ణ్యదీరితానిలస్తుతిః॥

పార్శ్వతోవలోక్య.

సభయాశ్చర్యం, వివిధకుసుమభరణవిరహాదివకమపిధవళిమానం ప్రకాశయతాశరత్కాశ ప్రసూనకోశసంకాశేనకేశపాశేనవిశోభమానంవిటజనతర్జనవాసనపవజరయానిరంతర ముత్తరంగితకంపముత్తమాంగంధారయంతీపరుషాక్షరాణి భాషణానిశమయితుమక్షమైరివ నిస్సరణోన్ముఖైరమలైర్ద్వైత్రైర్ద్విజైరుపలక్షితాకంఠదఘ్నకపటకాలకూటవిషబహిరున్మిషధూమ్రమణేవ ధూమపానేనకమపినీలిమానమాలంబమానం రదనాంబరమాబిభ్రాణాతత్క్షణమేవనిబంధన పత్రికాలేఖనాయేవతాళపత్రమయంకర్ణపత్రద్వితయంకలయంతీ కీనాశేనేవాకృష్ణమాకలితం దృఢలగ్నంపాశవలయమానీలమణిసర మధికంధరంధరంతీ ఉర్వారుకఫలగర్వ నిర్వాపణదోర్వహాభ్యామురోరుహాభ్యా మురోరుహాభ్యామురరీకృత పరాజయయాభస్త్రికయాసాంత్వయితుమివసన్నిషేవ్యమాణపార్శ్వభాగావిటజననూనవేతాళసముచ్చాటన వేత్రలతామివయష్టిమధి ముష్టిదధానాకటీతటకల్పితవిశంకటధూమధర్మవలీపటలీలాలితవదనశైలీతులితవలీముఖసితమృత్తికాలవాలావితతనాసాంచలాపి హితస్థూలచేలాహృదిస్థితవంచనారేఖ ఏవ విసమితపూర్వకాయాధనాశాపిశవల్లీకోపఘ్నశాఖాలోలికా తరళరసనం కిమపిపరుషంకటంకతాటకాకృతిర్జరఠీ అనుపదంశాపమపి పరిశుద్ధిమభినయం

తంతద్గేహోపాంతఇత్యుక్తరీత్యా మహత్యాపిరక్త్యావేశవాశేనగచ్ఛం తం సాధ్వసంమాధ్వవటుముపవీతేఝడితిజగ్రాహ, అథసోపికపిరివశునీ గృహీతః, మండూక ఇవకాలోరగీముఖతః, కుళీర ఇవశివాజేగీయమా నః, హరిణఇవశార్దూలీహృతః, మీనఇవబలాకాక్షిప్తః, ఆఖురివమార్జారీ సాత్కారితః, జరతీనిరుద్ధః మహత్యాభీత్యాపర్యాకులీభవతి, ఇత్యంతిక ముపసృత్య, భోవటో మాభైషీర్మాభైషీః, తవవృత్తాంతమిమంనకుత్రాపిక థయామి, అయిపరిశుద్ధమిమం కిమర్థంకదర్థయసి, కింవదసి, సహాసం, అస్యా పరిశుద్ధతాయాభవానేవశ్లాఘయితా, అయంకిలైకాదశ్యాందివామామకీ నకుటీఘటచేటీమనుభూయ ప్రతిశ్రుతమప్రదాయతదీయమేకమాభరణమా దాయదృఢఘటితామపికవాటపుటీం విఘటయ్యఝడితి పలాయనంచక్రే, స్వగతం, అహోబాదురాత్మన్ననంతభట్ట, ఇయమేవేందుమతీతిసాంప్రతా ర్యతచ్చేటీనికటం ప్రాపయ్యత్వామిందుమతిశాయికముఖీ మిందుమతీం నిర్భ రంపరిరభ్యమమపంచమణీంశ్చాదాయవంచనోదంచన చంచుతామంచితవా నసి, ప్రకాశం, కింబ్రవీషి, వృద్ధామిమామతిక్రుద్ధాంచేటీమస్యాగృహానపిన జానామి. బహుశోమధ్వాచార్యపదాశపేఇతి, కింబ్రవీషి, మద్గృహాగమ నాత్పూర్వంమాంచేటీమామకసద్మచాసౌనజానాతీత్యనంగస్య పదాశపే ఇతి, కింవదసి, జనాంతికం. తదభిప్రాయేణైవమయోక్తమితి, ఉభాభ్యామ ప్యద్యసమర్థితాసత్యేదితాపిద్యోతతే, సాంతర్హాసం. పలాయనపటుంవ టుంచటులం కర్ణకఠోరంరటంతీఝడితిజరతీశిఖాబంధేజగ్రాహ. అయిముం చముంచసంచిత మశేషంధనంచేట్యాపితరతి. కింవదసి. పంచపణక్రీతం సాలగ్రామ మేకంవినాకించిదపినాస్తిసంచితమితి. తదిదానీంవిక్రీయప్రతి శ్రుతంవిశ్రాణయ. కింబ్రవీషి. మజ్జనకేనరామభట్టేన సమంచితతయావిక్రే తుం మనీషానసమున్మిషతీతి. కింబ్రవీషి. తవభగినీ మనుభవితుంసేమనీషాస మున్మిషితాకిమితి.

ప. సాలగ్రామముంచపంచపణికంవిక్రీయకస్మైచన

క్షిప్రంత్వంవితర ప్రతిశ్రుతమితోవాంఛేందుమత్యాంయది।
సంప్రాప్యప్రతివీరవిత్తమధికంద్యూతేనచౌర్యేణవా
సాలగ్రామముదారసౌరభతయాజిఘ్రాసిశంకైశికం॥

సాధయామీతికతిచిత్పదానిగత్వా, పురోవలోక్య.

ప. విస్తార స్తనమండలీపరిసరన్యస్తాం విపంచీన్నఖై
స్తంత్రీనాద వినోదనీం విదధతీ త్రైలోక్యసంమోహినీం।
సారంగీమదబిందుసుందరముఖీ పంచాస్త్రశాస్త్రోన్ముఖీ
సారంగీత ముదారమాకలయతీ సారంగి కాదృశ్యతే॥

ఇయం ఖలులవంగి కాయా స్తనయా సారంగికా, సమీపము పసృత్య. కేళినీవిటసులభ భుజపటీమారభటీ ప్రకటీకరణపటీయసీ స్ఫుటీకృతమ ధురిమాణమయి తన్వంగి కామపిసంగీత భంగీమంగీకరోషి.

యతః.

ప. సరసరసాలసమానకిసాలశిఖా కబళనతుష్టపరపుష్టరవభ్రమదైః।
తవలలనామణి తాదృశ గానరవై రజనిజనిరతీవమమశ్రవసోః॥

ప. కల్యాణిగౌడకాంభోజిసౌరాష్ట్రపూర్వసర్వరాగనిధే।
జనయసిమనసిమమారాదనురాగం గాఢరూఢమనురాగం॥

అహోతవ గానకల్పనాప్రాగల్భ్యం.

ప. నత్తుల్యే తే శితురంతరేః కిరణాన్న కాంతదీయోపలా
భాసాహి ద్యుమణేర్వినాతదుపలాః ప్రాసాదశృంగోజ్జ్వలాః।
స్యందం తే భవదీయవిభ్రమవనాసీనాఘనానోకహా
స్సచ్ఛందం కిలకందళంతిమహీ తే పానీయబిందూన్వినా॥

కింబ్రవీషి.

రసమంజరీ సంగీతరసికస్యతవ మామకీనం గానం రోచతీ వేతి. యావనయనచకోర కౌముద్యనవద్యా ఘుష్యాద్యాగానవిద్యామమ కర్ణపద్యామద్యసపద్యా సార్వహృద్యతి వేలముద్యతాం ముదం ద్యోతయతి.
కించ. ప. కోమలాంగితవకంఠ కాహళీకందళీకృతమనస్త్రపావతా।
కోకిలాశుకగణేనకూజితా భూరిమాసశరణేన భూయతే॥

అయిరమణీమణి! తవరమణీయసాహిత్య పాండిత్యం ప్రకటీకరణీయం. కింబ్రవీషి. రసికశేఖర! భవంతమంతరేణ కస్యవాకథయామి తన్మాశృణుతావదితి.

ప. యన్మాత్రం న్నయనేదినోతిరసనాంపీనాతియత్కార్ముకం
యజ్జ్యానందయతిశ్రవస్సుఖయతి ఘ్రాణం యదీయాశుగః।

గాత్రంసమ్మతపాత్రిమాకలయతే యజ్జైత్రయాత్రారథ
స్తస్యానంగమహీపతేర్విజయతాంతత్తాదృశంవైభవం॥

ప. చేతోభూజయకేతవః పరిచితప్రాగల్భ్యనిభృద్ధాతవో
ధ్వాంతాఖుప్రకరాపవస్సురతతృషోదన్వన్మహాసేతవః।
సంగీతోద్యతగాతవోదధతువః క్షేమంనభోయాతవ
స్సింధూదంచనహేతవశ్శశికరాః కల్హారజీవాతవః॥

కించ. ప. పాటీరాద్రితటీకుటీరవిసరన్మందానిలస్పందన
స్తోకాందోళితలాలనీయలతికాడోలాంతరాళాలయాః।
ఆనందంతుకుహూముఖామధుమదక్షీబద్విరేఫాంగనాః
సంగీతశ్రవణోన్ముఖాః ప్రతిపదంప్రాదుర్భవత్పంచమాః॥

ప. క్రీడాక్రోడోత్సంగరంగాత్తరాళ
త్స్వంగద్భృంగీనర్తకీసూత్రధారాః।
శామాహంతాకల్పనాకల్పవృక్షాః
కాంక్షాపూర్తింకల్పయంతాంవసంతాః॥

అపిచ. ప. త్రైలోక్యాక్రమణక్రమప్రకటనస్ఫూర్తింస్మరక్ష్మాపతేః
కీర్తిందిక్షునిసృత్వరీంవిదధతస్సూనాళిధూళీఛలాత్।
గంధాహార్యవిహార్యమర్త్యలకభూర్యామోదమేదస్వినో
మోదంతామతివేలకోకిలకులశ్యామారుతామారుతాః॥

ప. స్త్రీరత్నేనసమాభామాపంచరత్నకృతాత్వయా।
రత్నాకరావృతేనాస్తిరత్నగర్భాతలేక్వచిత్॥

కింబ్రవీమి.

ప. కవితావనితారత్నవైభవక్షోభవానివ
నకశ్చిదపిలోకేస్మిన్విపశ్చిన్మౌళిలాలితః॥

భవత్ప్రియసఖస్యకవితాకలశుకీవిహారణపంజరస్య కవికుంజరస్యసా
హిత్యమనన్యసామాన్యసాహిత్యవదాన్యం మమేతినిరంతరాయముపవీణా
యతుభవతీ. సాధయామీతికతిచిత్పదానిగత్వా, ప్రతీచీమవలోక్య.

ప- అంబరబింబీపటలీలంబితఫలకీర్తిలంభనధురీణం।
సమయోమందం భానుంచరమమహీధ్రేవతారయతి॥

ప. అంభోజినీనామతిశీతలానాం కింజల్క-కాశ్మీరరజోరుణానాం।

లబ్ధాంగరాగః పరిరంభణేన ప్రశాంతతాపోఽజని చండరశ్మిః॥

ప. అయఃపిండ ఇవ తప్తః పశ్చిమాబ్ధౌ ఖరద్యుతిః।
శామ్యత స్తస్య ధూమౌఘస్తామ్యత స్తిమిరం బభౌ॥

ప. దిక్కామినీనీలనిచోళనీలం నిశాంగనేందీవరహారలీలం।
నభస్తమాలద్రుమపత్రజాలం విజృంభతే ధ్వాంతమహో విశాలం॥

ప. కోకానాం శోకహేతుర్జలరుహవిపినశ్రేణికాధూమకేతుః।
కేతుః కాంతాభిసారే హరిణశిశుదృశాం స్వైరసంచారభాజాం॥

ఫ। సేతుర్మానాంబురాశే స్త్రిభువనజయినశ్శంబరారేర్వికీర్ణం
మాయాచూర్ణం సవర్ణం వలరిపుదృషదాం ధ్వాంతమారాతితూర్ణం॥
విస్తీర్ణాకీర్ణముక్తాఫలమదనమహాఖేటచక్రోపమానం
దీప్యడ్డిండీరఖండస్తబకితతటినీకాంతిపూరాభిరామం॥

ప. పుష్పోన్మిలత్పటోలీపటలమివ సముజ్జృంభితం రాత్రివధ్వా,
తారాపారంపరీభిః పరివృతమమలం శ్యామలం శోభతేభ్రం॥

అహో భగవతశ్శ్రీరంగరాజస్య శతాంగం జంగమమివ జాతరూపశిఖరిశృంగముత్తుంగం ప్రతిపద భంగురరథాంగ సంఘట్టనమహిమ్నా కథం కథమపి పరిక్రమ్య స్వస్థానే సంగతమితి మమ చిత్తరంగే సంభావనానటీతాండవం తరంగయతి.

యతః.

ప. అంజలిఘట్టనజనితైశ్చటచటశబ్దైర్జనస్య సంఛన్నం।
బహుళోనటయంత్రభవో యుగపచ్ఛబ్దో నభోఽభిపూరయతి॥

ప. శ్రీరంగభూమీరమితుశ్శతాంగే
స్వావాసభూమీముషితుంగశృంగే।
దేవాంగనాభిః ప్రవికీర్ణమాణాః
పుష్పోపహారా ఇవ తారకౌఘాః॥

అథ నారథావరోహణసూచకః సుధామధురిమమదమోచకస్సకలజగదామంత్రణ వాచకస్సమయ విశేష వివేచకో భగవత్సేవారోచకః కశ్చన సకలధాతకాహళయుగళాన్నిరర్గళవినిర్గళితః కృతశబ్దాంతరతిరస్కారో లబ్ధసకల వాద్యపురస్కారో ఫూత్కారో మమ కర్ణయోః కౌతూహలం కందళయతి తదిదానీం వేశవాటస్య నికట ఏవ తిష్ఠతి కైటభారిరేనం దృష్ట్వా పున

ఘుషితే సమేష్యామీతి పరిక్రామితనాటితకేన పురోవలోక్య,

ప. శ్రియం కాంచిద్బిభ్రత్కువలయమహోల్లాసఘటక
స్తుషారైరాలోకైరమృతలలితైర్ఘాతతిమిరః।
సతాంబృందైర్వంద్యశ్శమితజనతాపోభ్యుదయతే
శతాంగాదుత్తుంగాదుదయగిరిశృంగాదివ విధుః॥

ప. శ్రీరంగచంద్రసేవార్థం భూగతాస్తారకా ఇవ।
దీపికాః పరితో భాంతి దిగంతధ్వాంతవారికాః॥

ప. అక్ష్ణాంభాగ్యమివోద్భూతం సామ్రాజ్యమివ మాన్మథం।
వారాంగనాబృందమిదం నృత్యత్కంపయతే మనః॥

అహో కిం వర్ణ్యతే రంగరాజస్య సౌందర్యమహిమా వాచామసీమా

ప. యదయం సదయం హృదయం మదయతి వసయంత్స్వకీయయా దీప్త్యా
వారాంగనైకవీక్ష్యా ధన్యమనన్యాభిలాషమేష విభుః॥

ప. ఆపాదచూడపరివేల్లితరత్నభూషా
దోషావిశేషపరికల్పితబాహుమధ్యాత్।
కస్తూరికాతిలకకాంతముఖారవిందా
త్కస్తాదృశః పరమభీప్సతి రంగరాజాత్॥

అహో చిత్రమత్తలభ్యాలభ్యవిచారచాతురీ వైదేశికభావమవలంబసే. ముంచ ముంచ శ్రీరంగరాజభజనాభిలాషం, క్షిప్రం సమంజసం ముంచ చంచలాక్షీమణేస్సమవలోకనాద్వైతభావనాం కోవా పరీక్ష్య. ప్రత్యక్షదేవతోల్లంఘనేన పరోక్షదేవతాభజనే సన్నహతి.

ప. విద్యుల్లతాభిరభివీత ఇవాంబువాహ
స్తారాభిరావృత ఇవామృతభానుబింబః।
వారాంగనాకరసమర్పితదీపికాభి
రావేష్టితో దిశతు రంగపతిశ్శ్రియం నః॥

స్మృతిమభినీయ, రంగరాజరథావరోహణోత్సవోయం రంగాధిరోహణోత్సవస్యాంతరాయస్సంవృత్త ఇతి ససంభ్రమం పరిక్రమ్య పునరపి వేశవాటప్రవేశం నాటయిత్వా, పురోవలోక్య. కేయం ససంభ్రమం వక్షోజతటతరళహారం విగళన్నీవీబంధబంధనవ్యాపృతైక కరం కబరీగళన్మల్లీసరభరధారణపారీణేతరపాణిర్మదభిముఖమాయాతి. నిపుణం నిరూప్య. ఇయంఖ

లుమదాగమనవిలంబాక్షమయాచంద్రరేఖయాప్రేషితాతాళకరండవాహినీకస్తూ రికా. అయికరండవాహిని ! కింవదసి. మన్మథమహోత్సవస్యమహావార్త్తి కచూడామణిభిరావేదితస్సమయోయమతిక్రామతి, తత్త్వరయాత్వయాగం తవ్యమితిస్వామినీమేవిజ్ఞాపయతీతి. తదుక్తింశిరసాప్రతిగృహ్య ఝుడితిచం ద్రలేఖాభవనాభ్యర్ణభవనమభ్యేత్యైశశ్లాఘం॥

ప. నానారూపాభిరామైర్వ్యవకులతిలకైస్సార్వభౌమాత్మజాతైః
కందర్పాద్వైతవిద్యాప్రవచనచతురైస్సేవ్యమానంసమంతాత్।
దీప్తైస్తంభాధిరూఢైఃప్రతిపదకలితైఃపాణిభిర్ధార్యమాణై
ర్దీపైర్భాస్వత్ప్రదీపైర్విలసితమబలారత్నపూర్ణంవిభాతి॥

ప. తారాజుష్టమివాంబరంజలముచాంబృందంయథావిద్యుతాం
సంపాతైస్సంఘటితంయథాచకమలారణ్యంమరాళావృతం।
మల్లీవల్లిమతల్లికాభిరభితఃకీర్ణంయథాకాననం
కాంతారత్నకరంబితంకలయతేవేశ్మేదమక్ష్ణోర్ముదం॥

ప. తాళధ్వనిఃకర్ణసుధాంప్రసూతేతాళస్తనీగానసనాథపక్షః।
శబ్దౌఘనామర్దళమార్జనోత్థస్సమార్జయంత్యార్జవమంతరంగే॥

సత్యంప్రక్రాంత ఏవరంగమంగళ విధిరస్మదభిలషితవిధిః. పురతోవ లోక్య. కుత్రచిత్కనకలతాయాఃకనీయసీకర్పూరలేఖానాట్యశ్రమోష్మలత్స్వే దాంభఃకణికాద్విగుణితలలంతీమౌక్తికమణిశ్రేణిరేణీదృశామగ్రణీరున్మిష త్పులకముకుళైరపరఖప్రేమభరనిర్గళత్కటాక్షపాతైః పల్లవతల్లజైర్మధుక రైరివకుసుమితాకుందరేఖాకుతుకమాసేవ్యతే. కుత్రచిన్నిశ్శ్వాసపరంపరా నటత్కంచుకతటీవిలుఠన్ముక్తాహారకాంతిధారాకౌముదీ సంతోషితయావలో కలోచనచకోరాకటీతటీఘటితకరకమలయాగళదరవిగళితకేశకుహాళీవిలో లమల్లీమాలాజాలాభిరామారామామణిస్తరంతైరపాంగవలనైర్దిశిదిశివితా నైనికసదిందీవరాడంబరమాక్రామయంతీస్ఫుటకుటజ కుసుమనికురుంబమపి రోలంబకదంబచుంబితమివాకలయంతీయోగినామపిమనోధైర్యంభంజయం తీవిటజనమనాంసిరంజయంతీ రతిమపిశ్రియాసంజయంతీమనసిజవైజయంతీ దేహప్రభయాసభామపిరాజయంతీతటిద్వల్లరీవశాతోదరీదరీదృశ్యతే. క్వాపి పటకరాంగపేష్టితపీఠీగ్రహణచటులకరకమలాచేటికావీజ్యమానతాళవృం తాంకురన్మరుదంకురచోరఖాలకాపహృత శ్వేదాంబుకణమౌక్తికగణాగణి

కామిణిరసునయచతురానపినట వరాన్గర్వభరేణాగణయంతీ సభాంగణభువంభూషయంతీజరీజృంభతే.అహోబాయాగవదేవచిరంతనసుకృతకల్పలతావితానముదర్కఫలముద్భావయతి.

ప. మేఘాంతరాళ్లాదివచంద్రరేఖా
విద్యుల్లతేవాభ్రకదంబమధ్యాత్।
నేపథ్యగర్భాదుదితామమేయం
మోదంవిధత్తేరసమంజరీ సా॥

ప. అస్మద్భాగ్యపరంపరాపరిణతింకాంచిత్ప్రపద్యత్థితా।
విఖ్యాతింరసమంజరీతిదధతీసౌభాగ్యమాబిభ్రతీ।
జంభాలంభనభామినీపరిభవారంభప్రియంభావుకా
రంభోరూమణిరావిరస్తిపురతోరంభోరుసంభావనా॥

సాంప్రతమయంనటనపరిశ్రాంతే వకంచనకాంచనమయం మణిఖచితంపీఠ మధితిష్ఠతి సమీపముపసృత్య పార్శ్వతోవలోక్య అయిచంద్రలేఖే దిష్ట్యాధికకృతగీర్వాణవారవనితావిలసితేనకనీయస్యానటనకౌశలేనవర్ధయసె కింవదసి త్వంచేదమేవభద్రపీఠ మధిష్ఠాయమదనాగ్నిసాక్షికంమత్కనీయస్యారసమంజర్యాః పాణిం గృహాణ సంగృహాణచమదర్పితంద్రవిణమణిగణాదికముద్గృహాణ చమామకచింతా శల్యంని గృహాణదుర్హృదః అనుగృహాణ సుహృదః పరిగృహాణ మద్వాణీమితిఅయికీరవాణి చంద్రరేఖే మదభిలషితకలమ కేదార మేఘ రేఖేకిమితివయః పానాద్యుపాదసంవాహనం కరోషి అహమేవాధరామృతపానాయత్వత్కనీయస్యాఃకరపీడనంకరవాణీకపీఠాధిరోహణంనాటయతిఅయిసభాస్తారశిరోమణేశృంగారచింతామణేసశిరఃకంపంకింబ్రవీషి.

ప- సామ్రాజ్యలక్ష్మీరివశంబరారే
ర్మూర్ధాభిషిక్తామణిభద్రపీఠే।
తత్కాలలగ్నాంబుకణేనభాతి
స్వేదాంబుబిందూల్లసితాప్రియాతే॥

ప- ఏనామ్మేనామివోదారాం దారాణాం పదవీంనయన్
రత్నస్వర్ణనయాత్వాప్రీత్తంసభాజయసభాజనం॥

ప- కందర్పోపనిషద్రహస్యవిశదీకారప్రియంభావుక
త్వంవాత్స్యాయనమంత్రతంత్రవిధిభిఃపంచాయుధంపూజయ
సానందంరసమంజరీసహచరోనోచేద్గళేవ్యావనం
శాణోల్లీఢవశేప్ప్రితాంతరధికానిత్యంసముజ్జృంభతే॥

ప- అద్వైతంయువయోరస్తుకుచయోరివసర్వదా
మాభూత్ప్రీయోరి వద్వైతంకదాచిదపిచేతసోరితి॥
ఆకాశేకర్ణందత్వా॥

ప- అనయారసమంజర్యారమమాణస్త్వమన్వహం।
రత్యేవశంబరారాతిర్విజయీభవసర్వదా॥
కింతేభూయఃప్రియముపహరామి తథాపీత్థమస్తుభరతవాక్యం

ప- శ్రీరంగార్యకవీంద్రచంద్రమహసాంవాచాసమృద్ధింశ్రితో
గంభీరోమధురోమహాన్గుణమణీ శ్రేణీసముత్పత్తిభూః।
ఆవిర్భావపదంశ్రియోమురభిదఃప్రేమాస్పదంసత్వభృ
ద్వాధూలాన్వయవారిధిర్విజయతామాచంద్రతారంభువి॥

ప- శ్రీరంగంశ్రితతుంగమంగళమిదంశ్రీరంగతామశ్నుతాం
సంతస్సంతుసదానిరాకులధియస్సంతస్సమృద్ధశ్రియం।
నానాలంకృతభూషణంనయవిదాముజ్జృంభతాంభూషణం
కందర్పాగమదేశికాశ్చరసిఃక్రీడంతుశృంగారిణః॥

ఇతిశ్రీవాధూలకులతిలక శ్రీరగార్య కృతః
పంచబాణ విజయోనామ,
భాణస్సంపూర్ణః.
శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

